

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VII. — Štev. 42.

Murska Sobota, 20. oktobra 1955.

Cena din 10.—

Neslutene možnosti zemeljskega plina izkoriščanja V POMURJU

V Filovcih je iz druge vrtnice izbruhnil plin — 20.000 kubičnih metrov plina v eni sami uri

V sredo, 12. oktobra ob eni zjutraj so naleteli beli rudarji iz Lendave na drugi vrtnici pri Filovcih, v globini 2400 m na zemeljski plin. Plin je udaril iz vrtnice s pritiskom 200 atmosfer na sloju in bruhnil v višino 30 metrov.

Beli rudarji so takoj poklicali na pomoč strokovnjake iz Zagreba. Plin je z nezmanjšano silo uhajal v četrtek do 18. ure. Filovci in najbližja okolica vrtnice, ki je tik ob cesti Murska Sobota—Lendava, je pokrita s črno zmesjo plina in olja. Varnostni organi iz Dobrovnika so prepovedali ljudem v Filovcih kuriti, kaditi in uporabljati električni tok. Nekaj časa je bil ustavljen tudi promet na omenjeni cesti. Ljudje iz Filovca so kuhali na hribu, ki se vzpenja levo od ceste Sobota—Lendava. Belim rudarjem iz Lendave in Zagreba ter okoliškim gasilcem se je posrečilo, da se plin ni vžgal. Uhajanje plina so hoteli ustaviti z vodo, ki so jo brizgali v vrtnico; vendar to ni uspelo. Nagajal je tudi neugoden veter, ki je ustavil delo pri agregatih. V petek so plin ustavili tako, da so začeli vgrajevati posebne cevi, toda že ob štirih popoldne je izbruhnil plin še z večjo silo. Malo je manjkalo, da bi uničil močan pritisk vse varnostne zaklopke. Pritisk plina je znašal na dnu vrtnice okrog 230 atmosfer. Ob osmih zvečer so plin spet premagali. Plin, ki je uhajal v petek popoldne, je bil še močno pomešan z nafto, kar je znak, da so v neposredni bližini ležišča nafte. Vrtalci iz Lendave upajo, da bodo v nekaj dnevih prišli do nafte.

Velika količina plina, ki je izbruhnil iz druge vrtnice pri Filovcih, je dokaj razburila naše ljudi. Posebno gospodarstvenikom je bil ta pojav očiten povod za razmišljanje o potrošnji butana v Pomurju. Posebno sedaj, ko so odkrili ležišča plina v Filovcih, v neposredni bližini M. Sobote, bi bilo mogoče to stvar urediti z znatno manjšimi sredstvi, kakor je bilo prej.

Ljudski poslanci med volivci Pomurja

V nedeljo, 16. oktobra so bili napovedani v nekaterih krajih zbori volivcev. Volivce so obiskali: zvezna poslanca tov. Ivan Kreft in Vanek Siftar ter republiški poslanec tov. dr. Marijan Ahčin. Zbor volivcev v Lipovcih je bil preložen zaradi galskih tekem. Poslanca tov. Ivan Kreft in dr. Marijan Ahčin sta obiskala volivce v Črenovcih in Trnju. Udeležba je bila izredno slaba. V nekaterih krajih so morali preložiti zbor volivcev zaradi slabega obiska.

V prejšnjem tednu so bili zbori volivcev na Razkrižju, Veščici, v Radoslavicah, Salincih in Banovcih. Ljudska poslanca Ivan Kreft in Jože Gričar sta govorila na zborih o našem gospodarskem razvoju, o trenutnih težavah v gospodarstvu in o zunanji politiki. Volivci so z zanimanjem sledili razlagam ljudskih poslancev. Volivci pa so razpravljali tudi o svojih problemih.

Skoraj v vseh krajih je bila udeležba zadovoljiva. Najslabši obisk je bil v Banovcih, kjer se je udeležila zboru komaj četrtina volivcev.

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 21. do 30. oktobra:

Okoli 25. okt. in okoli 30. okt. padavine z ohladitvijo, sneg skoraj do nižin. V ostalem času večdnena razdobja suhega, oziroma lepega vremena, v jasnih nočeh pogostokrat slana.

kor če bi napeljali plinovod iz Lendave. Kljub pomanjkanju drv in premoga kaže prebivalstvo Pomurja premalo zanimanja za nov način kurjave. »Nafta« v Lendavi proizvaja letno do 9.000 ton butanopropana. Zanimivo je, da ga Prekmurje potroši zelo malo, čeprav ima za to idealne pogoje. Na splošno porabijo največ plina gospodinjstva, ker je mogoče navadno kuhinjsko peč preurediti z neznatnimi stroški tako, da je moči kuriti v njej z butanom. Za široko potrošnjo polnijo v lendavski degazolnizi posebne jeklenke, ki tehtajo 10 kg in stanejo 400 din. S tem plinom lahko izhaja štiričlanska družina 1 mesec. Z večjo proizvodnjo bi plin znatno pocenili.

Se važnejši poudarek in pomen bi lahko imelo izkoriščanje plina v pomurski industriji. Če samo dejstvo, da smo odmaknjeni od ležišč premoga, da nimamo možnosti za izkoriščanje vodne energije, daje Pomurju, ki hrani v zemeljskih globinah neslutene količine plina, svojevrstno gospodarsko obobožje.

Geološke meritve lani in letos so pokazale, kakor je izjavil direktor

PREDAVANJE DR. VRATUSE V M. SOBOTI

V nedeljo, 16. oktobra se je mudil v M. Soboti dr. Anton Vratuša. Imel je predavanje političnemu aktivu Pomurja. Predaval je o aktualnih zunanje-političnih vprašanjih s posebnim ozirom na smer jugoslovanske zunanje politike. Poslušalci so z zanimanjem sledili predavanju in v razgovoru postavili še nekaj vprašanj.

Drugo posvetovanje dopisnikov Pomurskega vestnika

Dopisnik je tudi politični delavec

Na posvetovanju je bilo predvsem poudarjeno, da je vsak dopisnik našega tiska hkrati tudi politični delavec, katerega delovanje je treba vedno pravilno upoštevati; ugled pa si bo vsak sodelavec pridobil s pridnim dopisovanjem v našem tisku in pisanjem resničnih prispevkov z vseh področij družbenega delovanja. Nekateri naši dopisniki naj bi bili bolj vsestranski pri poročanju; dosedaj so se posamezniki namreč omejevali zgolj na poročanje z enega dejavnostnega področja ali organizacije; niso pa spremljali vsega življenjskega utripa v svojem kraju ali okoliščini.

Z drugega posvetovanja dopisnikov našega lista — beseda teče, pomenek je živahen.

lišu. Mnogo več bo treba poročati o delu ljudskih odborov in njihovih svetov ter stalno spremljati njihovo poslanstvo; v domačem listu bo treba bolj tolačiti njihove važnejše odloke in sklepe; kmečka stran naj bi bila bolj ustvarjalna, naj bi bila tribuna za izmenjavo izkušenj kmetovalcev (sodelavci in dopisniki naj bi se pogostejše oglašali pri naprednih kmetovalcih in posredovali njihove izkušnje v domačem listu, več sodelovanja pa pričakujemo tudi od kmetov samih); več bo treba pisati

Geološkega inštituta v Ljubljani — da je Prekmurje torišče izredno velikih zalog zemeljskega plina in nafte. To daje možnost in potrebo, da bomo naše gospodarstvo usmerili in vskladili z naravnimi in za Pomurje specifičnimi pogoji — izkoriščanjem plina in nafte. Zemeljski plin je lahko v prihodnosti energetski vir za našo industrijo, s čimer bi zmanjšali proizvodne stroške in se osamosvojili v nekaterih važnih gospodarskih činiteljih. Kot izhodišče naših teženj v gospodarstvu mora biti »Nafta« v Lendavi, ki ji je treba dati sredstva za raziskovalna dela, za proizvodne potrebe za razširitev industrijskih obratov. I. Makovec

Murska Sobota je drugič proslavila svoj praznik

Dostojna oddolžitev spomenu padlih borcev in žrtev za svobodo

Z zastavami, slavlomi in s cvetjem je te dni okrašena metropola Prekmurja, naša draga Murska Sobota. Tri dni so trajale svečanosti, tri dni je vladalo praznično razpoloženje v mestu. Več tisoč soboških meščanov se je udeležilo vseh prireditev, vsi delovni kolektivi in posebno še naša mladina. Proslava soboškega občinskega praznika je bila dostojna oddolžitev spomenu velikih dogodkov naše slavne preteklosti, bila pa je hkrati ponovna manifestacija naših delovnih ljudi ideji in uresničenju idej, za katere so dali svoja življenja naši najboljši sinovi in hčere.

Svečanosti 17. oktobra so se začele s sobotno akademijo, na kateri je o pomenu praznika spregovoril

tov. Stefan Antalič, član občinskega odbora SZDL. Predstavnik sindikata tovariš Sreš pa je še pred tem razdelil pokale in pismene pohvale kolektivom, ki so tekmovali v čast občinskega praznika v raznih športnih disciplinah. Tekmovalo je 12 sindikalnih podružnic, ki so se pomerile v nogometu, odbojki, kegljanju, šahu, streljanju, namiznem tenisu in v lahkoatletiki. Najboljše uspehe je dosegla sind. podružnica drž. uslužbencev, na drugem mestu je »Panonija«, na tretjem pa sindikat trgovcev. Najboljše discipline so pokazali tekmovalci iz »Panonije«. Predstavniki posameznih nagradnih podružnic so prejeli v dar lepe pokale.

Akademijo je zaključil koncert orkestra kulturno-umetniškega društva »Stefan Kovač«.

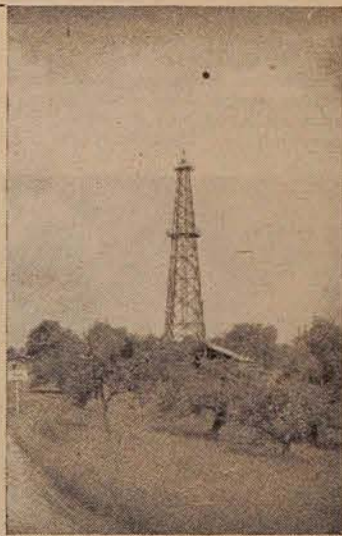
V nedeljo dopoldne je bila najprej svečana sej občinskega ljudskega odbora, ki so se je udeležili občinski odborniki in še nekateri gostje. Spominski govor je imel odbornik Jože Vild. Zatem je delegacija odnesla vence in jih položila pred spomenik heroja Stefana Kovača v parku, pred spomenik zmage ter okrasila z njimi vse spominske plošče v mestu. Med tem so se začele zbirati na ulicah množice za zastavami in venci. Okoli 1500 ljudi je nato v povorki krenilo na mestno pokopališče. Tu so se zgrnili okoli grobov borcev, ki so padli v Prekmurju in so tukaj pokopani. Po intonaciji Internacionalne, ki jo je odigrala mestna godba na pihala, so predstavniki političnih organizacij, občinskega in okrajnega ljudskega odbora, delovnih kolektivov in ustanov položili vence ob simbolični spomenik. Nato je predstavnik Okrajnega odbora Zveze borcev tov. Stefan Sabjan govoril zbrani množici. Z enominutnim molkom so zatem počastili spomin padlih.

Major JLA. Tomo Raduka, je govoril v imenu garnizije Murska Sobota in pozval navzoče, se posebej naše pionirje, naj ohranijo spomin na velike sinove in hčere, ki so padli v boju za našo svobodo. Četa soboške garnizije je nato izstrelila častno salvo. S tem je bila nedeljska svečanost zaključena.

V ponedeljek, na sam dan občinskega praznika, pa se je zbralo nad 5000 ljudi, zlasti mladine iz Sobote in bližnje okolice, da bi prisostvovalo odkritju spominske plošče 77 padlim dijakom soboške gimnazije. Med tem časom je pocalo tudi delo v tovarnah, podjetjih in ustanovah.

Uvodno besedo na svečanosti je imel predsednik Obč. odbora SZDL, tovariš Vanek Siftar, ki je govoril o zgodovini gimnazije, v kateri so rasli padli junaki. Zatem je imel spominski govor tov. Janko Liška, profesor in razrednik padlih junakov. (Izveščke iz njegovega govora objavljamo na drugi strani.) Potem ko je odkril veliko spominsko ploščo, vridano v pročelje gimnazije, so navzoči z enominutnim molkom počastili njihov spomin. Ravnatelj gimnazije, tov. Ernest Kučan, in predstavnica mladine Cveta Kučan sta nato sprejela spominsko ploščo v varstvo od predsednika Okrajnega odbora Zveze borcev. Obljubila sta, da bosta čuvala ploščo in vedno budila spomin in herojstvo padlih v sedanjih in prihodnjih pokolenjih, ki bodo šli skozi razrede te gimnazije. Sledil je lepo izdelan spored kulturno-umetniškega društva »Stefan Cveto«. Z njim se je končala spominska slovesnost, obenem pa tudi vse proslave letošnjega občinskega praznika — 17. oktobra.

Nafta, nafta...! Težko je opisati veselje, ki zajame naše bele rudarje: vsakokrat, kadar po večmesečnem napornem ortanju priore iz zemeljskih globin ta toliko iskana tekočina. Tudi vrtnica pri Filovcih je pred dnevi dala svoje: iz globine 2400 m je udaril zemeljski plin. Kjer je plin, tam je v bližini tudi nafta — pravijo ortalci in strokovnjaki. O plinu pa razmišljajo gospodarstveniki — in vsi, ki jih skrbi kurjava.

V LENDAVI BODO PREUREDILI POŠTNO POSLOPJE

Lendava je bila že nekoč središče jugovzhodnega dela Prekmurja. V mesto prihajajo ljudje iz okoliških vasi. Promet v Lendavi pa se je še povečal, od kar so se združile bivše občine: Gaberje, Dobrovniki, Polana in Lendava. Novim potrebam je treba preurediti tudi pošto, ker so bili dosedanja prostori vsekakor premajhni. Se letos bodo pošto razširili in sodobno uredili. Dela bodo veljala okrog 2 milijona din.

Vaša slava naj ne mine!

Dragi fantje!
Proči smo se srečali pred 20-timi leti. Takrat ste bili še dečki: plasnji, nezaupljivi, kakor je kmečka deca, ko pride v mesto. Se bolj nezaupni kot drugod. Tisto proo zimo, ko smo se spoznavali, sem čutil, kakor da ležijo na vaših starših in tudi na vas še rahle sence grofovskih časov.

Potem je prišla proa pomlad. Peljali smo se na Kapelo. Vožnja, pomlad ob Muri, sonce, vse to nas je razigralo kakor veter vaše lase. Na orhu smo se pogovarjali o krajih, o hribih naokrog in kod vodijo ceste. Tudi o krajih onstran obzorja smo se pogovarjali, o pokrajinah onstran Isončice in onstran Boča. Ob pogledu na Muro, ko smo zaključili krog, ste utihli. Le spomladni veter je božal vašo razgreta čela...

OB KONCU SOLSKEGA LETA

ste se poslovili s cvetjem, jeseni pa smo se pozdravili s smehom in salo. Potem smo se spet učili: trli smo trde orehe s pomočjo pravil francoske slovnice, analizirali glagole in pridevnike, povedke in prilastke; korajžno in kar brez slovnice smo se spuščali v pogovore po srbski, se pogovarjali pri slovensčini in slikah

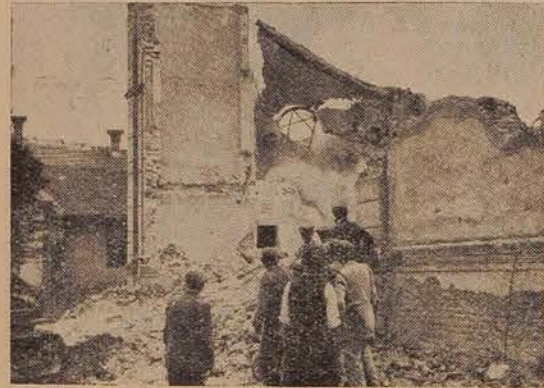
proti fašizmu. Se zdaj mi sijejo tam od desne stene drzne oči Slobodanove, oči, kakor njegovi vratolomni skoki čez konje in mizo na letnem telodadišču, oči, ki so izdajale dejanja bodočega narodnega heroja.

Nato nas je ločil vihar. Ostali smo zvesti sanjam svojih dijaških let in človeškemu ponosu, ki so ga rodile te sanje. Za te lepe sanje o človeški družbi in za ta ponos, za pravico in vse lepo ste darovali največ, kar ste mogli, življenje v cvetu svoje čiste mladosti.

Majsko sonce. Pokrajina proti Muri je bila vsa v cvetju. Rž je sla v klasje. Gledal sem to mlado rast čez Turpolje iz razreda. Bil sem sam. Takrat je ostopil Pepi. Bila sva se domenila za sestanek. Prinesel mi je svoje prve pesmi. Eno izmed njih je bil pravek napisal, ležal sredi cvetja in sredi rži tam nekje proti Krogu. Zbolela me je. Deško srce je slutilo smrt. In kmalu je res nehalo biti tam nekje daleč od Tišinskega loga, daleč od Mure.

V BOJU ZA PRAVICO

svoboda in proti nasilju vas je padlo 76, padel je vaš profesor Sifer, padli so Stane, Maks in Hiti, vsi iz enega

Staro sinagogo, kjer so bili 17. oktobra 1944 zaprti zavedni prekmurški Slovenci, rušijo. Na njenem mestu stoji novi stanovanjski blok.

v čitanki, deklamirali, uprizarjali pesmi, brali spise naših pisateljev in se ob njih pogovarjali o vsem, za kar smo se omenali.

Nekoč je stopila po-ur k meni. Slava in mi ponudila list s topoli na prvi strani. Seveda sem ga kupil. Naslednje leto smo prezeli ta list. Mladega Prekmurca, iz sokolskih rok v svoje. Začeli ste pisati vanj: Lojze, Miran, Pepi in drugi. Mladi Prekmurec je postal vaš list in vaš vodnik. Rastel je iz vas mlajših in nas nekoliko starejših za vas in za vse nas, za prekmursko ljudstvo, ki ga je tako toplo slikala Miškova beseda v njegovem boju za prostor na soncu, za vse nas, ki nam je dajala poleta Miškova satira zoper zaostalost, spletke, laž in nasilje.

Takrat vas je že bilo nekaj včlanjenih v SKOJ in preko njega je Partija vodila tudi vas in vas pripravljala na težke dni, ki so že bili na obzoru. Učila vas je, kako se je treba boriti proti sovražnikom ljudstva. In njen nauk je padel na plodna tla vaših mladih src. Že takrat, posebno pa še pozneje, ste dokazali, da ste bili njeni vredni in ponosni učenci. Nekateri pa ste se pozneje zaradi take skrbi, ki nam jo je ves čas posepal Partija, razpili v bodoče partijske kadre.

NA NASO DOMOVINO

so začele legati težke sence. V Soboti smo čutili te sence bolj kakor kjer koli. Na griče nad Radgono je pljusnil nacizem, da se razlije osak čas se naprej. In kakor da nas je pogled na te griče skozi okna učilnic še bolj opodbujal, kakor da nas je bližina poašti še bolj utrjevala v veri v naše ideale, bodoče zavezničke in pravice, o človeško in o človeštvo. Morebiti smo se takrat malo manj učili, a se več pogovarjali o težki preteklosti naših narodov in vsega človeštva, ki ni nikdar prenašalo tiranov. Venomer bolj nemirni časi nas niso motili, da ne bi šahirali in se napljujevali za ruske mojstre, da ne bi nastopali z vedrimi gledališkimi igrami in se vozili na izlete, se šahili v odmorih in na ulici, se pogovarjali in spet delali, a ob priložnosti tudi v javnosti pokazali, da se ne bomo vdali. Posebno ko so trgli Českoslovaško. Telodadbo smo tiste čase, ko je Hitler nasilno spreminjal meje po Evropi, spreminili v zemljepisne posebne sorte. Telodadne vrste so se spremenile v krožke krog zemljepisidov.

Postali smo družina. Ko sem nekoč prvega maja zaspal pohod v Fazanerijo, ste me kaznovali s špalirjem kopriv: od Jeričeve hiše, od praga in oken pa do šole ste jih natrosili in še bolj na gosto od praga v razred do šopka na katedru in koprive v slehernem tintniku. Lepsega in bolj prisrčnega upora in govora ne bom doživel najbrž nikoli več.

PREDEN NAS JE RAZNESLO

križem po spetu, smo se srečali še drugič, 27. marca v sokolski dvorani. Nismo marali proslavljati kralja, kakor so hoteli to združeni klerikalci in madžaroni za predsedniško mizo. Izjavili smo se za ljudsko fronto, za zvezo s Sovjetsko zvezo. Val vaše mladosti je takrat drugič prepljusnil Soboto. Besede, ki sem jih orgel med vas po svoji srčni dolžnosti, so vžgale burno manifestacijo

S plenarne seje zastopnikov kmetijskih delavcev v Podgradju Tudi v kmetijstvu so nam potrebni izobraženi in strokovno sposobni ljudje

Izven sindikalne organizacije je še mnogo delavcev in uslužbenecv kmetijskih posestev in zadrugnih organizacij. — V vrste sindikalnih članov je treba vključiti tudi hlapce, dekle in pastirje. — Vzgoja sezonskih delavcev pod okriljem sindikalnih podružnic, katere bo potrebno ustanoviti povsod, kjer so za nje pogoji, je važna naloga prav v zimskem času. — Delavci na kmetijskih posestvih in v zadrugah se bodo morali bolj truditi, da se bodo dokopali do ustreznih kvalifikacij za svoja delovna mesta.

Na plenarni seji Okrajnega odbora kmetijskih in gozdnih delavcev in uslužbenecv — bila je zadnji četrtak v Podgradju — so bile te misli vodilna nit v živahni razpravi in njej sledečih sklepih. Na seji sta se združila dosedanja Okrajna odbora KGDU Ljutomer in M. Sobota. Sedež novega vodstva bo v Ljutomeru.

Zadnji četrtak je bila v poslopju Kmetijske šole v Podgradju pri Ljutomeru plenarna seja Okrajnih odborov sindikata kmetijskih in gozdnih delavcev in uslužbenecv M. Sobota in Ljutomer. Navzoča sta bila tudi predsednik in tajnik republiškega sindikalnega vodstva tov. Feliks Razdrih in Franc Martince. Na seji sta se združila oba okrajna odbora v enotno sindikalno vodstvo za Pomurje. Za predsednika novega odbora so izvolili tov. Žigo Verena iz Rakičana, za tajnika pa tov. Alojza Zupanca iz Železnih dveri. Za sedež izvoljenega odbora so določili Ljutomer.

V razpravi so delegati poudarjali, da bo potrebno zimsko »mrtvo sezono« spremeniti v »živo« — zlasti v pogledu izobraževanja in strokovnega usposabljanja članov. Pozimi se bodo še prav posebno prizadevali, da bodo v svojo organizacijo povabili tudi one delavce in uslužbence, ki sedaj še vedno stojijo ob strani. V nekaterih zadrugah in na manjših zadrugnih posestvih niso delavci in uslužbeni vključeni v nobeno sindikalno podružnico. Organizacija kmet. in gozd. delavcev šteje sedaj okrog 2.800 članov, predvidevajo pa, da bo njih število naraslo vsaj za tisoč, posebno še tedaj, če se jim bo posrečilo vključiti tudi

hlapce, dekle in pastirje, ki prav gotovo zaslužijo njihovo pozornost in posebno vzgojno-zasčitno skrb. Prav tako nameravajo povabiti v svoje vrste tudi številne sezonske delavce, ki so bili dosedaj v glavnem prepuščeni le palirjem. V zimskem času naj bi bili sezonski doma deležni vzgoje in izobraževanja, v času sezone pa se bodo morale njihove domače sindikalne organizacije zanimati za to, kako živijo na svojih delovnih mestih, ali so našli svoje mesto v tamkajšnjih sindikalnih podružnicah, ali so jim zagotovljeni pogoji za dostojno življenje itd. Proces vključevanja sezoncev ne bo lahek in bo terjal mnogo naporov in časa. Uveljaviti ga bo mogoče postopoma, z osebnimi stiki in prepričevanjem sezoncev, da je zanje samo koristno, če bodo ubrali tako pot. Tega pa se je treba že enkrat resno lotiti, zato bodo ustanovili sindikalne podružnice v vseh večjih središčih in na sedežih močnejših zadrug ter se tako tudi organizacijsko bolj približati bodočim članom.

Kmetijski gozdarski in vinogradniški delavci so dosedaj vse premalo stremeli za tem, da bi si z ustreznimi strokovnimi izpiti zagotovili kvalifikacije za svoja delovna mesta. To je sicer ustaljena navada v obrti in povsod drugod — samo

v kmetijstvu ne. Na seji je prevladovalo mnenje, da bo potrebno v tem pogledu veliko bolj vplivati na člane, kajti ustrežna kvalifikacija ne prinaša delavcu samo pogojev za večje pokojinske prejemke, marveč neposredno prispeva tudi k večji storilnosti in kakovosti dela, kar lahko samo koristi posestvom in zadrugnim organizacijam. Menili pa so, naj bi bili delavci v starosti čez 40 let oproščeni teoretičnega izpita, kajti njihove praktične izkušnje so že tolikšne, da jih po pravici uvrščajo med kvalificirane delavce v kmetijstvu. S. K.

Posvetovanje novinarjev v Novi Gorici

V petek, 21. t. m. bo v Novi Gorici drugo posvetovanje novinarjev pokrajinskega tiska. Kakor pred meseci v Kranju, se bodo predstavniki vseh pokrajinskih tednikov iz Slovenije tudi tokrat pomenili o problemih tiska in izmenjali svoje izkušnje.

Posvetovanja v Novi Gorici se bodo udeležili tudi predstavniki »Pomurskega vestnika«.

TA TEDEN OB ROBU

Komentar iz Prlekije ali: Janezu se je zmešalo

Napisano v času, ko vre šmar-nica o prešlih kletih

Kaj se, boste dejali, komu pa se ne bi zmešalo o teh časih... Stojte, ljubi moji, Janezu se ni zmešalo od te preljube šmarnice, niti od groznih vojnih napovedi, ki jih pri nas še ni konec. Janez tem napovedim več ne verjame in kadar mu kdo pošepne tako novico, ga s skrbjo pogleda in se opraviča: ali nima ta človek vročine, ali ni mogoče pod vplivom petnajst-maliganske šmarnice?

Ne, Janezu je zadnjič nekdo pošepnil drugo, grozno novico: »Si slišal, je dejal skrivnostno. Nezaslišana novica! Denar bodo zamenjali! To se pravi, če imaš kaj denarja, kupi karkoli, drugače boš ob njega.«

Janeza je spreletelo. Njegov prigran denar, pa takole! Ves razburjen je hodil po svojih opravkih.

Pa je na srečo (ali nesrečo) srečal še tistega dne drugega informatorja: »Si čul? Nezaslišana novica! Vsa posestva do 5 hektarjev bodo zaplenili. Kaj praviš, si ti tudi med njimi, ha?«

Janeza je do kosti zazebló. Kaj, najprej denar, potem pa še tisto bore posestva, kolikor ga je podedoval po očetu. Jej, jej, kaj delajo z ljudmi...

Vso noč je Janez tuhtal in nazadnje le iztuhtal. Vzel je denar in hajd na posel. Nista minila dva dni, pa se je znebil vsega denarja, njegovo posestvo pa se je razširilo čez pet hektarjev. Ne boste Janeza, ne, Janez je zvit. Denar je naložen v posestvo, posestva pa je čez pet hektarjev, kdo mu kaj more, primojduš!

Sam s seboj je Janez zadovoljen užival nad tem, da je pretental to »preklicano oblasti. Potem pa naenkrat novica, sam ne ve, od koga: »Ali že veš, Janez? Vsa posestva nad pet hektarjev bodo šla fuč... Odkupili jih bodo. Božja resnica, ti pravim, slišal sem od »visoke osebe... Ja, ja, tudi ti boš poleg, seveda, ker si zadnjič dokupil...«

Janezu je prešinilo mozeg in kri. Sedaj je končno ob vse: denar, posestvo, vse, vse...

In Janezu se je zmešalo. Vzel je vro in se obesil.

Pa ni imel sreče. Zena, ki ga je slučajno zalotila pri tem poslu, se ni strinjala z njim in je prerezala vro. Ko si je malo opomogel, ga je oplazila z njo po hrbtu, rekoč: »Ni škoda vro, tepec stari. Povej vsaj, zakaj si to počel?«

In ko ji je Janez povedal, ga je oplazila še drakrat: »Saj sem ti rekla, da si tepec, če verjameš vse to.«

»Menda res,« je mrmral Janez in se pomirjen odpravil na delo.

In če še kdo Janezu pošepne kako »čisto novo novico«, ga ta samo skrbno pogleda in poišče sam razoozljati resnico: ali nima morda vročine, ali pa mogoče ni pod vplivom petnajstmaliganske šmarnice.

Prelek

V Ženavljah je 60 odstotkov volivcev včlanjenih v SZDL

Tudi pri nas imamo odbor SZDL, ki pa dosedaj ni užival posebnega ugleda zaradi nepobrane članarine, katero smo celo dolgovali za vse lanske leto. To pa ni bila toliko krivda tega odbora, kajti pri nas je mnogo sezonskih delavcev, katere imamo v evidenci tudi v času sezone, ko so z doma. Članarine pa doma ponavadi ne poravnajo. Zato so na zadnji seji odbora sklenili, da bodo odsele pobirali članarino pozimi in za vse leto. Tako bodo lahko tudi sezonci odrinili svoje. Za letos smo že poravnali vso naročnino, novi člani pa so dobili legitimacije. R. Ovčec in S. Grabar sta obiskala slednjo hišo. Sedaj je v naši vasi včlanjenih v SZDL 62 ljudi ali okrog 60 odst. vseh volivcev. V tem pogledu gotovo prednjačimo med prekmurskimi vasi.

Predzadnjo nedeljo smo imeli pri nas zbor volivcev. Prišlo je precej ljudi. Izvolili smo odbornike za novi krajevni odbor. Na zboru so predlagali, naj bi vaščani Šulince uredili svoje ceste, ki so že v obupnem stanju. Navzoči so tudi sklenili, da bodo navozili gramoz na šolsko dvorišče.

Pionirji pa pridno zbirajo sadje, ki ga je pri nas dovolj: poslali ga bodo vrstnikom v kraje, kjer ni bilo sadne letine. Vsak dan lahko srečaš otroke, ki nabirajo sadje in ga v vrečah odnašajo v šolo. Tudi pri tej akciji smo odkrili nekaj staršev, ki niso hoteli prav razumeti te hvalevredne geste Rdečega križa. Teh je sicer malo, vendar pa niso nič prispevali, čeprav imajo mnogo sadja. Pionirji bodo v kratkem izbrali šolo, kateri bodo poslali sadje. O. R.

NOVICE OD GRADA

Društvo prijateljev mladine je imelo pred kratkim sestanek, na katerem so sklenili, da bodo začeli zbirati jajca, moko, mast in dr. za Novoletno jelko. Upajo, da bodo letos pogostili pionirje boljše kakor lani.

Clani KUD pri Gradu so imeli pred kratkim občni zbor. Ugotovili so, da je akcija zbiranja denarja za knjižnico zelo dobro uspeša. Največ sta nabrala: Zelkova in Horvat, učitelja pri Gradu. Pri Mladinski knjigi v Ljubljani so že naročili nekaj knjig. V knjižnici bodo uredili tudi čitalnico. Na občnem zboru so izvolili delegata, ki bo zastopal društvo na kongresu LPS in »Svoboda« na Jelenicah. Za 29. november bodo priredili občinsko proslavo, na kateri bo nastopil tudi tamburaški zbor. Pevski zbor bo pripravil nekaj točk za to proslavo. Pogovarjali so se tudi o literarno-glasbenem večeru in o igri, ki jo bodo v kratkem uprizorili.

Tudi gasilci pri Gradu so postali delavni. Ustanovili so žensko in pionirsko desetino. Pionirje bodo naučili vaje s sekiricami. Decembra bodo poslali dva člana na gasilski podčastniški tečaj v M. Soboto.

Pri Gradu je bil zbor volivcev. Navzoči so sklenili, da bodo pomagali pri popravilu cest. Organizirali bodo tečaje za pletenje in vkuhanje sadja. Največ pa so govorili volivci o zobozdravniku, ki ga kraj najbolj pogrša. Sedaj hodijo ljudje k zobozdravniku v M. Soboto ali v Rogoševce, pri tem pa zamudijo precej časa.

Pred kratkim smo imeli pri Gradu mladinski sestanek. Na sestanku sta bila tudi predsednik OOSZDL tov. Miloš Ledinec in predsednik LMS za okraj M. Sobota tov. Ludvik Pleteršek. Sklenili smo, da bomo do 15. X. ustanovili vaške mladinske aktivne po vseh vaseh občine. Se v oktobru bomo imeli mladinski občni zbor. Najvažnejši sklep sestanka je bil: pritegniti v mladinsko organizacijo vso vaško mladino.

Pogled na središče Murske Sobote

CANKOVA

Pred kratkim je imel Svet za šolstvo na Cankovi prvo sejo.

Predsednik sveta, tov. Gorjup, je prikazal stanje šolstva v občini. Se vedno primanjkuje učiteljev, saj nekateri poučujejo po 60 otrok v enem razredu. Razpravljali so o otroškem vrtcu na Cankovi in o šoli na Perčoci. Sola v Rogoševcih bo dograjena v kratkem. Izredno kritično je vzdrževanje šol v občini. Čeprav gre le to h kraju, je bilo porabljenih komaj 20% razpoložljivih sredstev za vzdrževanje šol. Svet za šolstvo na Cankovi je sklenil, da bo raziskal vzroke te nepravilnosti.

ZDRAVSTVENI DOM V LJUTOMERU JE STVARNA POTREBA

Ze več let se vsiljuje v Ljutomeru potreba po novem zdravstvenem domu. Lani so izdelali načrt, ki pa še sedva ne predstavlja tega, kar si Ljutomerški zdravstveni delavci tako toplo želijo — novega zdravstvenega doma.

Splošna ambulanta je stisnjena v prostorih, ki nikakor ne odgovarjajo sodobnim zdravstvenim potrebam. V isti stavbi je tudi protituberkulozni dispanzer, tako da se poslužujejo tuberkulozni bolniki iste čakalnice kot ostali bolniki, kar omogoča neposredne infekcije. K Ljutomerški ambulanti spada precejšen okoliš s 15.000 prebivalci. V ambulanti delata dva zdravniška splošne medicine. V lanskem letu so zabeležili 25.264 pregledov in obolenj.

Tudi protituberkulozni dispanzer je preveč utesen. V dispanzerju delajo: specialist za pljučne bolezni, medicinska sestra in bolničar. Lanskoletna statistika je pokazala velik odstotek obolenosti prebivalstva za tuberkulozo. Ob koncu preteklega leta je bilo 153 tuberkuloznih bolnikov.

Z zdravstveno zaščito v občini se ukvarja higienska postaja. Postajo vodi zdravnik, pomagata pa mu dva zdravstvena tehnika. V letu 1958 so odkrili 53 primerov nalezljivih obolenj. Člani zdravstvene zaščitne cepijo prebivalstvo proti davici, kozam in tifusu. S cepljenjem imajo

precej dela, saj je v Ljutomerški občini mnogo prebivalcev.

V Ljutomeru je tudi posvetovalnica za matere in otroke, ki posluje enkrat tedensko. Posvetovalnica daje mladim materam napotke za nego dojenčkov.

Sorazmerno najprimernejše prostore ima zobna ambulanta. Potrebno bi bilo ustanoviti tudi šolsko zobno polikliniko, vendar za to ni prostorov. Pri pregledu zob šolskih otrok so ugotovili, da je 75 odstotkov otrok potrebnih popravila zobovja.

Vse navedene stvari so samo drobci te problematike v Ljutomeru. Zdravstveni delavci se dobro zavdajo svojih nalog, katerim bodo lažje kos, če bodo dobili potrebam primeren prostor za svoje delo — nov zdravstveni dom.

Ali naj bo Zavod za socialno zavarovanje molzna krava?

Ze večkrat smo govorili o primanjkljajih v Kmetijski zadrugi Kapca. Naslednji primer je po svoji vsebini še prav posebno zanimiv.

V. F., doma iz Lakoša, je bil leta 1952 poslobojka KZ Kapca. Novembra istega leta so V. F. zaprli, ker je prikrajšal zadrugo za 243.000 din. Ko se je imenovan prijavil iz zapora, je ostal ose do konca minulega leta brez službe. Kaj se je zgodilo ob začetku prejšnjega meseca, ni nihče pričakoval, najmanj pa predsednik KZ Kapca, V. F., ki se je med tem časom zaposlil pri Trgoškem podjetju »Panonija« v Lendavi, je položil tožbo proti KZ Kapca; o tožbi zahteva, naj mu izplača omenjena zadruga mesečne prejemke za čas,

V Bakovcih se je sestel novi krajevni odbor

V Bakovcih se je prvič sestel novoizvoljeni krajevni odbor. Na seji so izvolili predsednika in sprejeli več sklepov. Uredili bodo najboljši prometno cesto in na novo nasipali gramoz, ob potoku Mokoša pa bodo nasadili nasade za olepšanje vasi. Trenutno najbolj pereče vprašanje je mlinski obrat v Bakovcih, ki kljub prošnjam vaščanov ne sprejema žitaric v predelavo. Bakovčani se morajo sprizniti s tem, da vozijo svoja žita v predelavo v oddaljene mline. Poslovalnica KZ ima zelo lepo urejeno skladišče, tako da je odkup poljskih pridelkov nemoten. Upravni odbor zadruga je obljubil v Bakovce tudi drobilec žita, ki bi bil nujno potreben v vasi — toda ostala je le obljuba.

Tudi šolski odbor je imel svojo redno sejo, na kateri je sprejel sklep, ustanoviti kmetijski gospodarsko šolo, za katero je v vasi precejšnje zanimanje.

Pomurski čebelarji:

Letošnji pridelek medu je slab

1. oktobra letos so se sestali v M. Soboti čebelarji vsega Pomurja. Na seji so obravnavali važna organizacijska vprašanja: kako pritegniti k organiziranemu delu vse čebelarje in kako si pravočasno omisliti sladkor za krmiljenje čebel.

Letošnji pridelek medu je izredno slab. Ajdovega medu sploh ni, dočim je bil spomladanski pridelek izredno majhen. Pereč problem našega čebelarstva je sladkor za krmiljenje.

IZ MOSTJA

Sola v Mostju ima šolski svet, ki se je sestel v letošnjem letu samo enkrat. Ko so pred kratkim vaščani pripeljali za solo drva iz bližnjega gozda, se tega dela niso udeležili vsi, kakor bi bilo to potrebno. Tudi njihovi otroci se te akcije niso udeležili, solo pa obiskujejo zelo neredno. Naloga šolskega sveta je, da naredi v tem oziru potreben red.

Zaradi pomanjkanja sadja v Mostju in okolici niso mogli pionirji sodelovati pri zbiranju sadja, zato so sklenili, da bodo nabirali želod. Z izkupičkom so plačali zavarovalnino za vse pionirje na šoli. Želod so nabirali skupno, po 1 uro na dan. Tudi s pletenjem copat so pričeli, vendar se ta posel ni obnesel, posebno zato ne, ker v šolskem poslopiju ni prostorov za sušenje premočenih čevljev, v učilnici pa je to nemogoče.

Gasilci v Mostju niso dovolj delavni. Preti nevarnost, da bo brizgalna ostala brez gospodarja, ker je članov vedno manj. Vaščani, ki so člani gasilskega društva, nimajo praktičnih vaj, niti se strokovno ne izpopolnjujejo. Mogoče bo mostjanske gasilce razgibala pionirska desetina, ki bo v kratkem ustanovljena.

nje čebel. Skrajni čas je, da začnejo čebelarji krmiti čebele, ker jim v nasprotnem primeru preti nevarnost, da bodo čebele družine pomrle. Tudi glede pasišč bo treba ukreniti vse potrebno. Čebelarji so mnenja, da naj Okrajni ljudski odbor izda odlok o čebeljih pasiščih. Imenovali bodo tudi posebno komisijo za razdeljevanje pasišč.

Naši čebelarji nadalje menijo, da bi se morala oblast bolj zanimati za razvoj čebelarstva. Poudarili so, da je čebelarstvo zelo važna panoga, saj je statistično ugotovljeno, da opravišjo čebele nad 80% vseh cvetov — kakor na travnikih tako v vrtovih in tako pripomorejo, da obrodijo jablane in druge kmetijske kulture. Tudi med je blago, ki ga ne smemo podcenjevati, prav tako vosk, ki je potreben naši industriji.

A. Benko

REZERVNI OFICIRJI SE IZOBRAŽUJEJO

Rezervni oficirji iz lendavske občine imajo redna predavanja. V počastitev Dneva republike bodo organizirali z aktivnimi tovariši iz lendavskega sektorja tekmovanje v streljanju in šahu.

Kaj bo z elektriko v Melincih?

Melinci se že nekaj let trudijo, da bi napeljali v vas elektriko. Upali so, da bodo letos ob Dnevu republike zasvetile v vasi prve električne luči. Vaščane pa je DES obvestil, da bo ustavil vse delo, ker nima potrebnega jamstva. Vaščane je njegov ukrep potrl tembolj zato, ker so že vsa dela pri kraju. AH

Obsojanja vreden primer

V zadržno trgovino v Križevcih pri Ljutomeru je pred kratkim prišla H. J., kmetica iz Bučevce. Vstopila je zelo razburjena in najbrž malo vinjena. Se preden je zahtevala, kaj želi, je začela grdo preklinjati in zmerjati stare ljudi, za kaj sploh žive in podobno. Stranke so jo najprej samo nemo gledale in poslušale. Šele čez nekaj časa smo razumeli, za kaj pravzaprav gre. Stranke, ki so doma iz Bučevce ali iz bližine, so nam pojasnile vso stvar. Njena mati, ki je stara 80 let, je pred leti izročila kmetijo hčeri Jožeti, sedaj pa hodi bosa in raztrgana. Blizu se zima, hčerka je morala kupiti materi obleko. To je storila sedva šele takrat, ko jo je k temu prisililo sodišče. Zaradi tega se je H. J. tako nedostojno vedla v križevski kmetijski zadrugi.

Sovaščani se zgražamo nad takim početjem. Potrebno je, da SZDL naredi v takih starih red, zanima pa se naj tudi za ose podobne pojave in naj jih razkrinka pred javnostjo. KM

KUZMA

V Tednu otroka smo se tudi pri nas razgibali. Ustanovili smo DPM. Posebno starši šolskih otrok so bili takoj pripravljeni sodelovati pri društvu. Na občnem zboru, ki smo ga imeli pred kratkim, smo se pomenili o delu otrok v šoli. Sklenili smo, da bomo pomagali otrokom pri pletenju copat. V Tednu otroka smo priredili otrokom in staršem pester popoldan. Na prireditvi so se obiskovalci pošteno nasmejali.

Ze nekaj let smo pri nas razpravljali o šolskem plotu, dvorišču in stopnicah. Posebno plot nam je delal velike preglavice. S trudom smo vse to uredili. Pred kratkim pa nam je nekdo podrl skoraj ves plot. To se je zgodilo zvečer. Upamo, da bomo odkrili nepoštenjaka, ki ne ve čuvati družbene lastnine. SD

Petdeset let gasilstva v Dokležovju

Nedavno so dokležovski gasilci dostojno proslavili 50-letnico delovanja svojega društva. Postavili so se z bogatim programom.

Večer poprej je bila velika baklada. Gasilci so se pomikali po cestah, spremljala pa jih je domala vsa mladina. Zborovalci so vzklikali tov. Titu, SZDL in ZK. Vsa vas je bila kot ena plamenica. Govor tapnika društva je poslušalo 700 ljudi. Za veselje razpoloženje ob kresu je skrbela godba na pihala.

V nedeljo zjutraj je bila budnica. Vabila je ljudi k popoldanskim slovesnostim. Gasilci so položili vence na grobove umrlih članov društva in prižgali svečke. Pionirka je deklamirala pesem »V slovo« in godba je zaigrala žalostinko. Čez dve sto ljudi se je zbralo na pokopališču. Popoldne se je zbrala pred združenim domom četa domačih gasilcev, ki so pozdravili goste iz Bakovca, Veržaja, Bunčan, Izakovec, Melince, Beltince, Gančan in Lipovec. Verženci so prinesli svoj prapor. Na glavni proslavi je bilo okrog 5.000 ljudi. Gostje so zasedli svojja mesta na okrašenih tribuni.

Svečanost je odprl predsednik PGD, za njim pa je spregovoril podpredsednik ObLO Beltinci. Sledile so recitacije, nastop pevskega zbora in govor sekretarja OZG M. Sobotiča. Skrgeta, ki je izročil štirim zaslužnim članom odlikovanja II. in III. stopnje. Ljudsko rajanje je trajalo pozno v noč, brez vsakega pretrapa. Rado Meglič

Alojz Gaber

semjenja, posla in deleža pri žetvi, skratka: v skupnem gospodarstvu niso imeli urejenih materialnih odnosov. Gabrova sta hodila tudi na dnino in sta si marsikaj prislužila, drugače pa sta bila silno varčna, da ne rečemo, celo skopuška. Gaber je kot invalid in oče dveh otrok prihranil že okrog 100.000 din. Hotel si je kupiti hišo.

Posebno grabežljiva pa je bila Gabrova žena Ana, ki je zadnje čase do smrti zasovražila Pečka. Parkrat je celo prišlo med njima do osebnega obračunavanja, naposled pa do naklepa, da se je treba Pečka enkrat za vselej iznebiti. Za uresničenje tega naklepa je Ana Gaber uveljavila svoj vpliv na moža Alojza in ga po daljšem nagovarjanju in grožnjah pripravila do tega, da se je 10. septembra odigraval v Pečkovi domačiji tragični dogodek, ki ni le presunil prebivalcev Pomurja, marveč vse Slovenije in sosednje Hrvaške.

GOVORI STORILEC GABER

Bilo je takole: V soboto, 10. septembra ob pol petih zjutraj je umorjen Franc Peček molzel kra-

vo. V hlev sta se prikradla Alojz in Ana Gaber. Pogovarjala sta se po nemško, da ju »stari« ne bi razumel. Gabrova je takoj prišla za kol, ki je bil prislonežen ob steno, in ga podala svojemu možu Alojzu, ta pa je Pečka dvakrat krepko udaril z njim po glavi, tako da je umorjeni padel vznak pod kravo. Peček pa še ni bil mrtev, marveč je močno hropel. Gabrova je skočila medtem po nož na verand hiše, se vrnila in ga izročila možu s pripombo: »Na, zabodi ga, da ne bo trpel.« Gaber je potem prerezal Pečku vrat, da je izkrmavel. Po petnajstih minutah je truplo odnesel v bljinsinkžekle-ixa-bui, nesel v bližnji senik, ga pokril s senom in pustil tam ležati do noči. Ponoči od sobote na nedeljo je okrog enajstih odšel na senik in pričel s svojim mesarskim poslom. Pečku je odrezal ude in glavo za-

Ana Gaber

to, da bi tako zabrisal sled za zločinom, kajti umorjeni je imel na rokah in nogah znake, ki bi ga valnim organom ugotovitev identitete. Ude in glavo je položil na umorjenčevu obleko in vse skupaj pokril s senom, truplo pa je dal v vrečo in ga s kolesom odpeljal v

USPEŠNO POSLANSTVO NAŠE PREISKOVALNE SLUŽBE

Pojasnjien je gnusen zločin v Šalamencih

Prepiri v hiši umorjenega Franca Pečka so rodili usodno odločitev tveh — Alojza in Ane Gaber — in njuno zverinsko početje. — Franc Peček ubit v hlevu, razmesarjen pa v seniku. — Zločinec je odpeljal truplo na kolesu v Ledavo, glavo, roke in noge pa je zagrebel v odvodnem jarku pri Lemerjih. — Priznanje storilca po trdovratnem zanikanju je rezultat natančnega in vestnega posla kriminalistične in preiskovalne službe. — Alojz Gaber je Pečka dvakrat udaril po glavi, zaklal in razmesaril — na pobudo in prigovarjanje žene Ane, kakor je sam izpovedal preiskovalnim organom v svoji pisni izjavi. — Zadnji petek je bila rekonstrukcija zločina v Šalamencih. — Navzočih je bilo čez tisoč ljudi, ki so izražali željo, naj bi storilec s sodili v Prekmurju. — Kakšna bo usoda Gabrovih otrok?

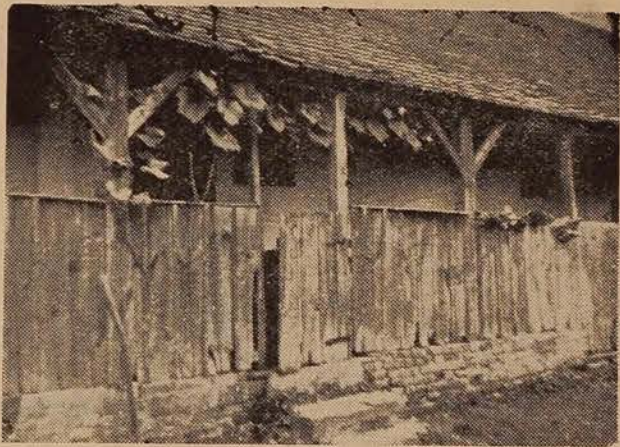
Bilo je pred usodnim 10. septembrom. V Pečkovi hiši so se vrstili stalni prepiri in nesporazumi med gospodarjem in njegovima najemnikoma Alojzom in Ano Gaber. Najprej so vsi trije živeli složno, potem pa so se začeli prepirati, čigavo je kaj v hiši: kregali so se zastran

Ledavo. Žena Ana je vedela za njegovo početje, saj ga je potem, ko se je vrnil in ko mu je prišla odpirat večne duri, vprašala, kam je odložil Pečkovo truplo. Ko ji je povedal, mu je dejala, da je prav storil. Čez nedeljo je bil Gaber ves čas doma, v noči na ponedeljek pa se je spet napotil v senik, zbasal ude in obleko v vrečo, vse skupaj odnesel k odvodnemu jarku pri Lemerjih in tam zakopal v ilovnato zemljo. K svoji ženi Ani se je vrnil

pod težo dokazov in osebnega pričevanja Alojza Gaberja. Hlinila je navidezno žalost in potrnost, ki je lastna njenemu značaju, proti varnostnim organom pa se je obnašala sila nekorektno. Morali so jo celo s silo odvesti iz hleva.

KONEC ZGODBE PRED SODISCEM

Zgodba o žalostni epizodi, ki se je pripetila 10. septembra v Šalamencih, se bliža kraju. Svoj zaključ-

Pečkova domačija v Šalamencih — prizorišče umora

prepričan, da mu preiskovalni organi ne bodo mogli do živga. V to je bil lahko prepričan vse dotlej, dokler...

ni njegova žena preiskovalnim organom med krčevitim jokom priznala: »Moj ga je ybujal...«

ga niso preiskovalni organi prvič ujeli na laži, ko je dejal, da je bil v kritičnih dneh na domu Janževih (hčer in zet pokojnega Pečka), medtem ko je bilo ugotovljeno, da Janževih takrat sploh ni bilo doma...

ni po težkem notranjem boju nadomada dejal preiskovalnemu sodniku: »Dajte mi papir, pa vam bom vse napisal, kako je bilo...«

In Gaber je zapisal: »...in sem jo ubogal. In sem storil po njeni volji, nepa po mojej gojilnoj volji in e po mojem Samovestnem ideju...«

Svojo izpoved je potrdil zadnji petek, ko je sodniku mariborskega Okrož. sodišča dr. Cvirnu, preiskov. sodniku Kosiju ter zbranim organom in novinarjem pokazal, kam je zakopal glavo in ude, kako je izvršil zločin. Govoril je precej samozvestno in brez večje potrnosti, pri tem pa je svoj zagovor obračal tako, da bi v svoje dobro »nabral« čimveč olajševalnih okoliščin. Nasprotno pa je njegova žena Ana sprva trdovratno zanikala vsako krivdo za zločin, potem pa klonila

ček pa bo dobila, ko bodo zakonca Gaber posadili na zatožni klop. Vsa slovenska javnost je sprejela vest o gnusnem zločinu z velikim ogorčenjem in terja za zločinca najstrožjo kazen, delovni ljudje v Pomurju pa še posebej želijo, da bi Gabrovima sodili v Prekmurju — na kraju zločina. Taka želja, ki ni izraz masčevanja, marveč zadoščanja do zločinčeve okolice, je prevladala tudi čez tisoč ljudi, ki so se bili zbrali zadnji petek v Šalamencih kot priče odločilnega dejanja v preiskavi — rekonstrukcije zločina.

In še nekaj je vredno zapisati! Vsakega poštenega človeka mora zaskrbeti usoda dveh Gabrovih otrok, ki sta se tokrat s solznimi očmi poslavljala od svojih staršev — zločincev. Mar se njiju ne bo v vsem življenju držal madež zločinstva, ki so ga povzročili starši, zlasti tedaj, če bosta ostala v vasi in sedanjih okolič? Kaj se lahko zgodi, če bodo njuni sošolci in vaščani s prstom kazali na njiju, češ: »Otroka zločincev!« Tako početje lahko rodi pri mladih Gabrovih samo zagrenjenost in občutke manjvrednosti, v poznejših letih pa masčevanje in pot roditeljev. Zato bi bilo prav, če bi otroka izločili iz sedanjih okolič in ju poslali v kakšno vzgojno ustanovo, v kateri bi s strpljivo in skrbno vzgojo zabrisali v njuni zavesti žalostno dediščino staršev — zločin.

S. Klinar

Uredništvo »Pomurskega vestnika« se je odločilo, da bo od časa do časa objavljalo »Kulturno prilogo«, ki bo namenjena našim literarnim ustvarjalcem, mladim in tudi starejšim. Razen tega bomo objavljali na tej strani tudi razne gloso o soboških kulturnih problemih in o kulturno-prosvetnih problemih vsega Pomurja sploh.

Danes vam predstavljamo nekaj mladih ustvarjalcev v prozi in poeziji.

Prosimo vse, tudi tiste v naših vaseh, da nam pošljejo svoje rokopise. Uredništvo

POMURSKIM PISCEM - ZAČETNIKOM

Že več let opazujemo, kako si nekaj mladih Pomurcev prizadeva, izpovedati in izoblikovati svojo spoznanja o sebi, o naših ljudeh in svetu zdaj v pesmi, zdaj v črtici, celo v noveli, skratka, v tej ali oni drugačni umetniški obliki. S svojimi začetnimi stvaritvami se predstavlja ne samo o pomurskem časopisu, tem-jih najdemo tudi na straneh srednjesolske leposlovnice revije Mlada poia in v reviji Prešernove družbe Obzor-nik. Od časa do časa si upajo tudi pred občinstvo v obliki literarnega večera.

Vemo: težko je biti velik umetnik, morebiti še težje je biti velik človek. Oboje pa je in mora biti osebni ideal — vabeči cilj vsakega, ki je nameril korak h književnemu umetniškemu ustvarjanju. Brez velikega duhovnega napora, brez velike volje do brezobzirnega razkrivanja človeka — brez velike ljubezni do človeka ne more biti umetnosti, ki bi segla v nas, nam razgrnila našo podobo, da jo začutimo, da se duševno zmesimo in spoznamo lastno človečnost ali nečlovečnost. Ne politik, ne ekonom nimata dovolj moči, da bi segla s svojo besedo v tiste predel naše duševnosti, ki jih prikrivamo sebi in svetu. Sem mora prodreti in tudi prodre umetnik; pot do teh predelov pa je naporna in zahtevna poleg ustvarjalnega daru še nenehno študiranje.

Brez pretiravanja lahko zapišem, da obstaja v nekaterih teh mladih ljudi resno pojmovanje dela, za katerega se odločajo in kar je še važnejše, da tu in tam lahko začutimo močan in soojstven utrip srca, ki se želi razodeti in plemeniti, človečansko misel, ki hoče prodreti med nas. Iskrenost kot osnova slehernega uspešnega umetniškega ustvarjanja, je jasen znak celotnega prizadevanja teh mladih ljudi.

Mladi umetniški rod predosem ne sme pozabiti na pomembno mesto, ki mu gre v naši družbi. Ne mislimo na to, da naj opeva našo družbeno ureditev. Ne. Zavedati se namreč mora samo tega: pri nas živi človek, ki ima pred seboj svetel cilj — biti socialističen človek. Ker pa naloga umetnosti ni, da nam grmadi prazne fraze o tem človeku, temveč da nam z vso brezobzirnostjo predstavi nas same, naj ta mladi rod skrbno proučuje našega človeka, o njem naj išče modrosti za svoje delo, on sam bo zadosten prelec za to, kar mu književnik mora povedati — kar mu mora tudi krutega o njem samem povedati. Ta pot bo prava, samo na tej poti so odprla vrata do velike besedne umetnosti naših dni.

Mladi rod mora tudi vedeti, da ga v sedanjih družbenih razmerah nihče ne ovira pri ustvarjanju. Ne-koč ni bilo tako. Ves čas med vojnama n. pr. je konservativni prekmurski tabor hudo nasprotoval nemohorjanski umetniški literaturi in se zaganjal v Kranjčepo literaturo in v revijo Mladi Prekmurec. Tega torej danes ni več. Nasprotno! Dolžnost vsakega, ki mu je kaj do literarne kulture, je, da svetuje mladini pri njenem naporu, da goji razume-

vanje do njene ustvarjalne volje. Če-tudi nas le-ta morebiti še ne obsipa z darovi, kakšnih še nismo srečali, ji moramo prisluhniti, jo pravično prednotiti, odločno povedati: to je vredno in to ne. In ko se bo mladi-čina srečala s prvo odločnejšo kri-tiko, je to ne sme zlomiti, ne ji streti delovne volje. Kdor pade ob prvi ostrejši kritiki, ni ustvarjalec — osebna užaljenost je grob sleherne literature.

No, mladi rod ustvarja, že se čuti dovolj močnega in zrelega, da stopa v javnost. V njem čutim polno lju-beznost do dela, polno delovnega ognja. Prav o teh dneh si skuša ustvariti lastno glasilo — Utrinke, h katerim bo povabil k sodelovanju tudi one ljudi v Pomurju, ki so poljni umet-niškega dela. Morebiti je to dobra pot do obnovitve tradicije — do ustanovitve novega literarno-kultur-nega glasila v Pomurju, pri katerem bi sodelavci, tudi starejših, gotovo ne manjkalo. Razumljivo pa je, da ga bo opravičilo in izsililo le vztraj-no in vredno delo.

Franc Zadravec

Milan Erjavec:

OTROK PRI MRTVI MATERI

No, mamica, zdaj pa bi lahko že vstala, saj zunaj že dan je in sonček že vzhaja. Že vsi so pokonci, še ta tvoja mala — le čuj! le čuj — kako že razsaja!

Zdaj lučki upihnem, oh, mamica, smem li? Nočeš, molčiš — no, bom pa pustila. Kako je to smešno! — No, očke odpri mi! Bom pridna, obljubim, ne bom te jezila!

Saj vem, da ne spiš, da šališ se z mano. No, bom pa še jaz zdaj očke zaprla. Tako zdaj ti, je-li, gledaš: malo čez ramo pokukam — uh! že spet si očke zaprla.

Če me pa, mamica, res ne ubogaš, te očku zatožim: »Fuj, mamica naša še spi! No, no, le nič se ne boj, saj očka se naš vse jutro že kislo kremži...

No, zdaj s poljubom pač bom te zbudila. — Uh! Kako si hladna — saj ti si bolna! Le kje si hodila, da si tako se močno prehladila?

No, mamica, saj boš spet zdrava.

Saj lučk ne ugasnem...

Se jaz bom pri tebi za hip poležala...

Marika:

Tožba

Se so noči, kakor omamne sanje in mesečina, blede slutnja sreče, nad spečo zemljo prav lahko trepeče. Vse, vse je, kot bilo je dni nekdaj.

Se osaka stvar navzočnost tvojo diha, povsod se čuti toj dotik in kot da slednja melodija tiha mehko onija toj otožni lik.

A sama hodim zdaj po vseh poteh in zvezd utrinke štejem sama. Da je vsaj drobna vez med nama, bi ne blestele solze zdaj v obeh.

Za kom zapahnem duri naj zvečer? Z vso težo lega name ta praznosta. Tako tesno ovija me samota, kot hladni val obda samotno čer.

L. Danč: Motiv iz Primorja

Alfred Matič:

SLOVENSKE KNJIGE NA GRMADI

»Aa, učiteljica je rekla, da morate knji-ge v Mačkovec peljati,« je rekel Feliks, ko je prišel iz šole.

»Kakšne knjige?»

»Tiste, ki so bile na podstrešju.«

»Knjige na podstrešju?« se je začudil Semler. »Povej, kakšne knjige in čigave?»

»Tiste knjige, ki so bile v šoli na pod-strešju.«

»Tiste slovenske?»

»Da.«

»Pa zakaj v Mačkovec?»

»Da jih bodo sežgali.«

Semlerja je streslo. Rekel je sinu: »Po-vej, vse povej!»

»Danes se nismo učili. Učiteljica nas je poslala na podstrešje in nam rekla, naj vse slovenske knjige zmečemo na dvorišče, ker jih bodo v Mačkovcih na marofu se-žgali.«

»Pa tudi ti si bil zraven?»

»Da, učiteljica je prišla s palico v roki in vsi smo morali na podstrešje. Nekje smo odkrili streho in zmetali knjige na dvorišče. Tako velik kup jih je,« in pokazal, koliko knjig je.

»Prokleti Mačari! Ne, ne bom peljal! Kaj se pa to pravi, slovenske knjige za-žgati! Prokleti!« je siknil in odšel v hlev krmit konje. »Orat pojdem! Naj se ona pod nosom obrise, jaz ne bom peljal slovenskih knjig na grmado! Ne bom pa ne bom! Kaj sploh misli ta učiteljica? Da bi jo vrag! Trdno je sklenil, da ne bo peljal slovenskih knjig na grmado.

Sin je vedel, da se oče jezi. Čutil je, da je tudi on kriv tega, a kaj more za to. Snj si ni sam izmislil, niti ni on tega ukazal, pač pa je učiteljica tako hotela.

Ker ga dolgo ni bilo, je prišla učiteljica sama k Semlerju. Dolgo sta govorila, a Fe-lik si ni razumel niti besedice, govorila sta

namreč madžarsko. Semler je najprej vztra-jal, da ne bo peljal, nato se je začel opravičevati, češ da nima časa, ker mora orati. To je učiteljico razčutilo, ni več prosila, ampak odločno zapovedala. Semler se je zbral ter privolil. Sel je in napregel. Uči-teljica je stala sredi dvorišča in ga gledala. Rahel smehljal ji je šinil preko obraza. Po-nosno je stopila bliže, pogledala starega, nato voz, če bo dovolj velik. Siroko je raz-potegnila ustnice in se glasno zasmejala. Semler jo je mrko pogledal. Vedela je, da ga je s tem razčutila, zato je rekla v ma-džarsčini:

»No, očka, kar brez srda, saj ne bo za-stonj. Boste videli, kako mi Mačari plaču-jemo.«

Semler ni nič odgovoril. Sedel je na voz, tudi učiteljica je prisvela, ter pognal.

Pred šolo je bil velik kup knjig. Zra-ven sta stala dva dečka. Vsak je imel v ro-ki knjigo. Ko sta zagledala učiteljico, sta ju vrgla na kup. Učiteljica jima je ukazala, da morata knjige spraviti na voz.

»Ne, vidva ne bosta slovenskih knjig me-tala, naj jih sama, naj, omadeževana,« je z močnim glasom rekel Semler. Učiteljica ga ni razumela, ko pa je videla, da fanti stojita in se ne totita knjig, je še enkrat zapovedala. Dečka sta zgrabila za knjige.

»Kar domov se mi spravita, takoj! Ne, ne bosta vidva slovenskih knjig metala. Sta razumela?« se je zadrž Semler in dečka sta prestrašeno pobegnila. Učiteljica je osuplo gledala. Ko je videla, da noče nihče zme-tati knjig na voz, je stisnila zobe in se za-klela, da jim bo že pokazala, ter začela

Silva Valpatič:

Samoten grob

Bukov gozd šumi, ko drobne kapljice dežja boječe nežno padajo na tla:

»Tu, mama, išči me, tu, oče, sem ostal, v naročje smrti pal.«

Tako sem sam.

Le bukov grm je tu z menoj.

Obišči, draga, me nocoj.

prinesi krizantem in soečko mi prižgi,

da ne bom tak sam

na mrtvih dan!

K. Jakop: Kmečka hiša

Drago Grah:

Večer ob Ledavi

Takrat, ko so mačice zamenjale svoje srebrne kožuške z zlatimi, sta šla prvič mimo tistega hrasta. Rečica, preko katere je iztegoval grča-vo vejevje, je igrivo šumela med vi-sokima bregovima...

Takrat, ko je nad sklonjenim klasjem onkraj vode zrak trepetal v žaru poletnega sonca, sta preležala marsikatero popoldne nad spokoj-nim tokom...

ln takrat, ko je odpadajoči želon tleskal po orumenelih listih, sta se razšla...

Razšla sta se, skoraj brez besedi. Kakor ljudje, ki si imajo, če se po-

redkoma srečajo, veliko povedati, a postanejo kmalu vsakdanji, če se dalj časa družijo in se nazadnje po-govarjajo celo o vremenu.

Saj... tistega večera je bilo vse kot nekoč:

Sedela sta na bregu, ki ga je vo-da izpodkopal, da so jima noge vi-sele nad umirjeno gladino tolmuna. Gledala sta po poljih in se pogo-varjala. In vendar...

In vendar se niso noge prešerno lovile, da se je drobila prst pod nji-ma in risala kolobarje na vodi, kot nekoč. In vendar na oni strani ni bilo lepo kot nekdaj. Nekoč je bila tam rdeča detelja, bujna, kot mla-ka razvnete, kipeče krvi. Nekoč je tam valovala žitna njiva, kot v ve-tru njene lasje. Sedaj pa rjave pra-he, siva koruzišča in mokri travniki, po katerih gazi goved...

Sedaj je bilo vse turobno, brez sme-ha.

Na pašniku je nekdo zaklical: »Pridi sem, da si kaj poveva! In nekdo je odgovoril:

»Sva si že vse povedala!

Tedaj je dejal:

Menda nama je zmanjkalo be-sed.«

»Saj, res,« je dejala.

Potem sta zopet molčala.

Nekje so kričali pastirji. Po vejah nad njima je nenehoma udarjal želon in padal v počasni tok. Včasih je katero zrno padlo z rahlim pljus-kom, pod drugim zopet pa se je dvig-nil stebričast curek, da se je razgi-bala vsa gladina.

Kako padajo drug za drugim,« je rekla. In odmrlo listje.

»Hm!« je dejal.

In potem, ko je videl, kako se ozi-ra po gozdičku že malce osmukanih stari-kavih jesenov:

»Tak to je tako prizadelo. Je-sen je pač. Zastonj vzdihuješ.«

»Ni res,« je rekla in se podprla vznak na komolce.

»Pa je! Poznam te.«

Nasmehnila se je.

On pa je povzel:

»Ti naj povem, o čem razmišljaš sedaj?»

Njen pogled, ki je blodil po ko-maj opaznih obrisih goričskih hribo-fov, se je vprašujoče obrnil k nje-mu, kakor da hoče reči:

»Le kaj mi boš povedal?»

In on je vzkliknil:

»O pomladi!«

»Pha! Pomlad!« je stresnila z glavo.

»O čem pa?« je razočarano vpra-sal.

»Ah! Nič!«

Vzravnila se je in zagnala v stru-go nekaj želonov, da je žlobudraje zapljuskalo.

»Cemu to vpraševanje?« je rekla nato.

»Ne vem o čem govoriti.«

»O ničemer govoriti!« je dejala posmehljivo. »Glej, kako pada listje! Govori o tem! In voda. Kako je mrtva! Govori o njej! In sivo blato in gnilo listje v njem, haha! Daj, govori, govori!«

On pa je molčal in čemerno zrl predse, kjer je nad vodo migotal trop komarjev. Če je za hip nehala šele-stenje v mogočni krošnji in niso bili ljudje na pašnikih preveč živahni, se je čulo njih tenko enolično breu-čanje.

Otročad je zakurila ogenj in mo-drikast dim se je leno vleklo nizko

(Nadaljevanje na 5. strani)

je stalo okrog kupa in okrog njega šest ali sedem ljudi, ki so z začudenjem gledali na velik kup slovenskih knjig.

»Ljudje božji, glejte! Ali ni to sramota? Slovenske knjige, pa tako...«

»Pazi, kaj govoriš!« ga je posvaril mož z naočniki, nato se je obrnil do ostalih ljudi in jim rekel:

»Prosim, zažite jih! Naj zgorijo!«

Radovedneži so se spogledali. Mož z naočniki je vzel knjigo, jo raztrgal ter še enkrat rekel, naj jih zažgo. Izgovorili so se, da nimajo vžigalic. Sam je vzel vžigalice ter počepnil in drgnil šibico ob škaflo. Ni se užgala. Vzel je drugo ter s to zakuril na liste strgano knjigo. Plamen je zapla-polal in mož z naočniki je metal knjige na goreče liste. Plamen je vedno bolj pešal in končno se je samo še kadilo in nato ugasnilo.

Mož z naočniki se je razjezil in nekaj za-mrmral. Odšel je v hišo ter prinesel bencin, ki ga je polil po kupu. Vzel je zopet vžiga-lico in zakuril. Plamen je takoj zajel ves kup, zaplapolal in se visoko dvignil proti nebu. Zgoreli listi so se dvigali visoko, kro-žili po zraku ter se počasi spuščali na zem-ljivo. Veter je daleč naokrog raznašal zgo-rele liste slovenskih knjig. Se ti so se raz-kropili po domači zemlji. Semler je gledal goreče knjige in zdelo se mu je, da ga vsaka knjiga prosi odrešenja za tako groz-no smrt. Gledal je v plamen, v zgorele liste, ki jih je veter raznašal daleč naokrog in milo se mu je storilo. Gledal je, kako žlostnost padajo in umirajo slovenske knji-ge, kako veselo plapolala plamen, ki jih uničuje.

»Ljudje božji, če to ni sramota? To se mora maščevati!« je zaklical, skočil na voz in zdrljal domov. Na poti je srečal učite-ljico, ki ga je hotela ustaviti.

»Ti si tega kriva, svinja! Bodi prekleta! in dirjal je dalje.

Na marofu ni bilo nikogar. Stal je in čakal učiteljico. Ni je bilo. Misli je, da če ne bo nikogar, bo peljal knjige nazaj. Se-veda, malo bo počakal. Po dolgem času je prišel star mož z naočniki ter mu rekel z zelo prijaznim glasom:

»Zmečite, prosim, te knjige tu na dvo-rišču na kup.«

Samler jih je zmetel z voza, kajti ho-tel se jih je čimprej rešiti. Delal je, da se je potil, z rokavom si je obrisal pot s čela in še naprej delal. Ko je voz spraznil,

Semler ni nič odgovoril, pognal je ko-nje in voz je zakrpalal.

»Ljudje božji, kakšna sramota! Sloven-ske knjige! Ljudje božji, glejte, slovenske knjige! Glejte, polu voz knjig!« je glasno govoril, ko je peljal skozi vas. Vsakemu, kogar je srečal, je dal eno ali dve knjigi, govoreč:

»Na, nesi jo domov in jo skrij, dobro jo skrij! To je slovensko, skrivaj jo beri, vsak večer jo beri, to lepo slovensko knji-go! Na, za srajco jo deni!«

Večer ob Ledavi

(Nadaljevanje s 4. strani)

nad jelševjem in vrbjem, ki je robilo številne jarke. Nekje za njima je tožno zavpila žolna, hip nato sfrfotala preko njiju in v valovitem letu zdrsula v zamegljeno gozdno senco na nasprotni strani pašnikov. Sapa je nenadoma zamrla in le včasih se je spustil skozi vejeve kak želod.

Tedaj je v suhem listju med njima nekaj zapraskalo. Bil je velik hrošč s svetlim modrim oklepom.

»Joj, hrošček!« je veselo zaklicala ter segla proti živalici.

On pa je zamahnil z roko in hrošča skupaj z listjem sunil z brega.

Ti si pa... ti si pa grd!« je rekla po svoji stari navadi ter jezno vstala. »Potaplja se! Kako se lovi za listje! Pomagaj mi ga rešiti!« je zaprosila.

On pa je obsedel, kakor da jo je preslišal.

Tudi brez njega boš lahko študirala biologijo,« je rekel pikro.

Ona pa:

»Saj ti si okruten!«

Ravnodušno je trzil z obrvmi ter grizel slamko.

Saj je bilo vse turobno, brez smeha.

»Ga ne boš rešil?« je zopet rekla.

»Moral bi skočiti v vodo,« je dejal hladno.

»Pa nič!« je odvrnila.

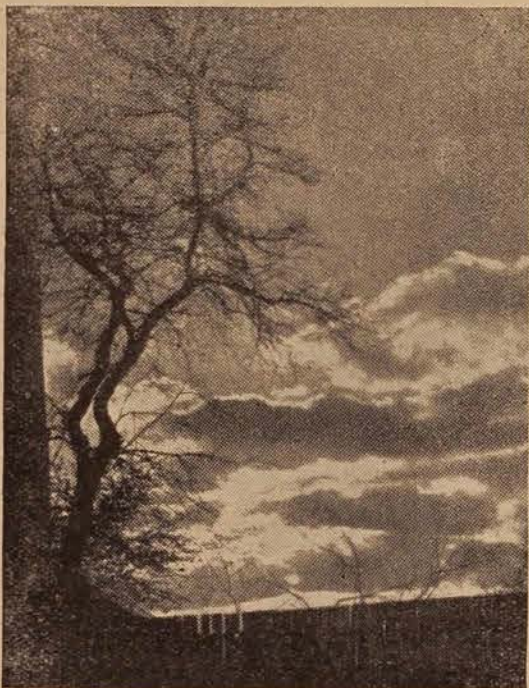
Na čelu je čutil komarjev pik. Pocakal je, da se mu je približal in ga nato z dlanjo zmečkal. Potem je iztegnil roko nad vodo in očistil s prstov ostanke.

In tedaj je rekla:

»Oh, pojdiva! Pojdiva od tod!«

Njeni koraki so zašumeli med vitimi debli jesenov. On se je počasi obrnil za njo.

In tako sta šla molče drug za drugim skozi gozd. Skoraj vsi jeseni so se kmalu nad zemljo razraščali v dva vrhova, ki sta se zopet razcepljala na več vej. In vsi ti izrastki so se dvigali skoraj navpično visoko pod večerno nebo. Zdelo se je, da ta okorna debela, te večkrat kolenasto upognjene veje, ki so segale visoko nad ostalo drevje, kakor da se hočejo odtrgati od tal, skrivajo v brezmočnem naročju ukleto bol.

Večerne sence
(Foto: Stajanko)

In ko sta prišla do mesta, so se v tihih ulicah prižigale luči. In ko sta prispela na križišče, sta se razšla z zamrzlim pozdravom izpod bele luči.

Jože Olaj:

In spet bo maj

In spet bo maj!
na oknih rože bodo cvele,
mi v srcu tihe molodije spet zvene
kot nekdanj.

A če se spomnim nazaj na to!
Zakaj te melodije onemijo?
Zakaj v srcu dalje ne zvenijo? —
Ker nse to danes je bilo.

V deželo spet prišel bo maj,
narava spet bo zelenela
in v gaju spet bo ptička pela...
kot nekdanj.

Milan Horvat:

Zvončki

Okno sem odprl,
da bi slišal smeh pomladi,
da bi videl,
če se imajo ptički že radi.

Tam ob orbah pri potoku,
zvončki so gotovo pognali
in v belem šopku
bi se ti na prsih prav lepo podali.

Marika:

Ničesar nočem

Ničesar nočem, kar bi te pretreslo,
morda ti povzročilo težko pest.
ničesar, kar bi boli ti prineslo. —
Le bodi, bodi sebi zvest!

A ko je najbolj tiha noč,
pa z zvezdnim prahom posejana,
ko psa prevzame me nemoč
in sem tako strahotno sama.

želim, da bi se polastila
melkoba tudi tvojega srca,
da skupaj bi lepoto pila
in eno sanjala oba,

da v tvoji bi se moja roka skrila,
povedala ti vse, kar jo boli.
Le to, Potem pomirjena prnila
v svoj svet bi se, kjer tebe ni.

Otroški prazniki v Radencih

V nedeljo je bil v Radencih občni zbor Društva prijateljev mladine. Društvo uživa ugled in je zanj veliko zanimanja, saj se je zbora udeležilo 95 prijateljev mladine obojega spola.

Upravni odbor je bil precej delaven, saj je imel 7 rednih sej in več sestankov. Na sejah so odborniki razpravljali o pripravi in izvedbi otroških praznikov, o življenju socialno ogroženih otrok in rejencev — pastirčkov, ki jih gospodarji radi izkoriščajo, o organizacijskih vprašanjih in podobno. Otroški prazniki kot so Novoletna jelka, Pozdrav pomladi, Dan otroka, so postali v Radencih prav po zaslugi Društva prijateljev mladine že tradicionalni. V trajnem spominu bo ostala otrokom tudi pustna zabava, ki jo je društvo organiziralo v šoli in v vrtcu. Člani DPM so večkrat obiskali socialno ogrožene otroke ter se zanimali za njihovo delo in življenje. Najboljši rejniki so bili na obnem zboru pohvaljeni. Z namenom, da razširi svoj krog člaustva, je DPM v Radencih organiziralo družabni popoldan.

L. Danč Melanholija

NAŠI PIONIRJI O TEDNU OTROKA

Mama -- tudi Tebi najlepše misli in želje

Prejšnji teden je bil posvečen materi in otroku. V tem tednu se je vsak rad spomnil svoje matere in njene ljubezni. Prava stvar je mnogo otrok te ljubezni ne zaveda, ali pa je niti ne čuti. Napadno to občuti šele takrat, ko mater izgubi. Šele takrat se zave, kaj mu je bila mati.

Mamo, kakor tudi ata, ljubim že od otroških let. Vendar pa sedaj, ko mi je mama zbolela, čutim do nje veliko večjo ljubezen kot prej. Sedaj čutim, kako velik zaklad bi izgubila, če bi mi mama umrla. Verjetno pa mi je še mnogo prikrilega, kar bi občutila šele po njeni smrti. Sicer pa jo je zdravnik potolažil, da

bo ozdravela, čeprav bo bolezen morda trajala leto dni. To mi pliba veliko upanja. Če je kdo od nas bolan, sedi mati ob njegovi postelji in mu pridno streže. Mama tudi vedno skrbi, da nismo lačni in da smo primerno oblečeni. Če bi nje ne bilo, bi nam ata sam vse to težje preskrbel. In kako nas zna tolažiti, ka-

dar smo žalostni! Če pa smo veseli, se tudi ona smeje z nami.

Vsega tega sem se spomnila ob Tednu otroka in tudi sklenila, da bom moji mami odslej naprej povzročala vedno manj skrbi.

Marija Horvat,
IV. razred nižje gimnazije v Bogojini

V Dolencih že imajo DPM, obdržati pa hočejo tudi pošto

Tudi naša vas je oživela. V Tednu otroka smo imeli roditeljski sestanek, ki je bil prav dobro obiskan

in ga je vodil šol. upravitelj tov. Kerčmar. Na tem sestanku smo izvolili iniciativni odbor za ustanovitev Društva prijateljev mladine. Že naslednjo nedeljo smo imeli ustanovni občni zbor. Izvolili smo prvo društveno vodstvo. Društvo šteje sedaj že okrog 70 članov.

Marljivo deluje tudi šolski odbor; težave imajo le s straniščem, ki ga gradijo že dve leti in — kakor vse kaže — še letos ne bo dograjeno. Kdo je tega kriv? Morda bi nam šolski odbor lahko odgovoril.

Težave imamo tudi s pomožno pošto, katero nameravajo zapreti. Vaščani smo proti temu ukrepu, kajti naša pošta je najstarejša v tem predelu.

-ne

Šolski svet v Beltincih

Pred kratkim je imel šolski svet v Beltincih prvo sejo. Razpravljali so o izostankih šolskih otrok. Najbolj neredno hodijo v šolo otroci iz Odrance. Člani sveta bodo obiskali starše vseh takih otrok. O nerednem pošiljanju otrok v šolo se bodo pomenili na prihodnjem roditeljskem sestanku.

Člani sveta so se dogovorili, da bosta pričeli s poukom kmetijsko-nadaljevalni šoli v Beltincih in Črensovcih. Na sestanku so razpravljali tudi o štipendiranju dijakov v letu 1956.

A. H.

Teden otroka v Bogojini

V Tednu otroka smo lahko spoznali, da za nas otroke ne skrbi samo starši, temveč tudi naši učitelji, saj so nam v tem tednu pripravili marsikaj prijetnega. Po vsem svetu posvečajo otrokom mnogo pozornosti in skrbi. Zato tudi Teden otroka primerno proslavljajo. In kakor drugod, smo praznovali tudi v Bogojini.

Pionirji smo bili v Tednu otroka še prav posebno zadovoljni, saj smo v teh dneh marsikaj lepega slišali in videli. V Beltincih smo si ogledali film »Slavčki v kletki«, ki nam je bil zelo všeč. V šoli so nam predvajali diofilme. V petek je prišel predavati zobozdravnik tov. Šimonka iz Lendave. Povedal nam je mnogo poučnega. Opozoril nas je, kako se moramo varovati pred različnimi boleznimi, kako moramo negovati zobe. V soboto smo gledali lutkovno predstavo »Rdeče kapice«, ki so jo priredili učitelji. Igrica je bila zelo lepa, zato smo jo z veseljem poslušali in ji sledili. Za zaključek tedna pa so učenci prvega razreda gimnazije uprizorili igro »Jurček«. Igra je bila zelo všeč nam in starejšim ljudem.

V Tednu otroka smo lahko še prav posebno občutili, da naši star-

ši in vsi ostali, ki nas imajo radi, zares stremijo za tem, da bi bila naša mladost čim lepša.

Jože Sočič,

IV. razred nižje gimnazije Bogojina

Teden otroka v Beltincih

Društvo prijateljev mladine v Beltincih se je skrbno pripravilo na Teden otroka. Predvsem je poskrbelo za bogat in pester program.

Najprej je priredilo vzgojno predavanje, ki ga je imel prof. Podjavoršek iz Celja. Škoda le, da se predavanja ni udeležilo več staršev, čeprav je društvo vse storilo za obisk. Prišlo je le okrog 80 ljudi.

Vsa šolska mladina beltinske občine je obiskala kino-predstave. Društvo je delno krilo stroške. Vzgojni film si je ogledalo okoli 1500 otrok. Mladinski organizaciji je društvo podarilo kegljišče, pionirjem pa so društveni člani uredili jamo za skoke. Izvedli so tudi nabiralno akcijo in uredili izložbeno okno. Bila so tudi športna tekmovanja med posameznimi razredi. Ob koncu tedna je na novo ustanovljena pionirska strelska skupina priredila tekmovanja v streljanju.

P. S.

Povsod istí refren:

PROSVETA IN KULTURA

PRIMANJKUJE NAM VADITELJEV

V času zadnjih dveh let so v bivšem ljutomerskem okraju ustanovili šest delavsko-prosvetnih društev »Svoboda«. To so večinoma stara kulturno-umetniška društva, ki so tam obstajala že prej. »Svobode« so prevzele njihovo jedro, skušale pa so jim dati novo vsebino in tudi novo vodstvo, v katerem so sedaj zastopani tudi delavci. S tem se je spremenil tudi sestav članstva, ki je pridobilo mnogo delavcev. Zaradi izrazito intelektualnega in ponekod tudi čisto malomeščanskega vodstva prejšnjih kulturno-umetniških društev, so se delavci seveda izogibali teh društev in niso hoteli sodelovati v njih. Posebno značilen primer je bilo kulturno-umetniško društvo v Ljutomeru, kjer je trajala borba za preusmeritev društva v delavsko-prosvetno skoraj polni dve leti. Seveda ni naš namen posploševati in trditi, da je bilo povsod tako. Prav tako ne mislimo tukaj analizirati dela vseh »Svobod« v bivšem ljutomerskem okraju. Obiskali smo samo dve izmed njih in izvedeli, kako delajo in živijo.

»Svoboda« v zadrugi Železne dvorice šteje okoli 110 članov. Ima dramsko in izobraževalno sekcijo. Razpolaga s knjižnico, ki ima okrog 500 knjig. Sedaj, v zimskem času, bodo mnogo brali. Glasbene sekcije nima-

jo, čeprav je zanimanje za petje in godbo precejšnje. Manjka jim pevovodij. Skupaj z zadrugami v Ivanjkovcih, v Presiki in na Kogu so imeli medzadružno godbo na pihala, ki pa se je razbila. Sedaj bo »Svoboda« v Železnih dverih pokupila ostale instrumente in ustanovila svojo lastno godbo. Dramatsko sekcijo vodi tovariš Stelcer in je med najaktivnejšimi. Pred kratkim so imeli premiero Bitenčevih »Ugaslih oči«, ki je lepo uspela in nameravajo z njo gostovati še v Presiki in na Kogu. Na splošno: v društvu je veselje, zanimanje, tudi talenti, materialna sredstva so v glavnem zagotovljena, dobivajo jih iz kulturno-prosvetnega sklada posestva — toda manjka kadrov, ki bi vodili sekcije, zlasti primanjkuje pevovodij.

Isti refren: manjka nam vodstvenih kadrov, zlasti še pevovodij, smo slišali tudi v drugem delavsko-prosvetnem društvu »Svoboda« v Presiki. To društvo je eno izmed najmlajših. Ustanovljeno je bilo šele letos aprila. Ima iste sekcije kakor ono v Železnih dverih, le da imajo še tamburaše in v okviru izobraževalne sekcije tudi šahovski krožek. Skupno imajo 50 aktivnih članov. Tudi tukaj je dramska sekcija med najbolj aktivnimi. Za 22. julij je pri-

pravila dve igrici: »Punt« in »Vrnitev«. Sedaj pripravljajo večjo proslavo za 29. november. Imajo lepo dvorano, te dni renovirano. Imajo tudi materialna sredstva — poleg posestva jim je obljubila pomoč tudi Ljutomerska občina — primanjkuje pa režiserjev, pevovodij za zbor, za tamburaše, tako nam je izjavil predsednik delavsko-prosvetnega društva »Svoboda« v Presiki.

Te dni so izvolili delegate za konferenco v Murski Soboti, ki je tudi že izvolila svoje zastopnike za kongres »Svobod« na Jesenicah. —š.

DPD »Svoboda«
Radenci v izvedbi
Finžgarjeve igre
»Dioji lovece«.

Kmalu bodo izšli »Utrinki«

S prvim novembrom bo izšla prva številka »Utrinkov«, literarnega glasila soboških dijakov. Z letošnjim letom stopa v drugo leto svojega življenja, toda letos z mnogo širšim programom, saj bodo glasilo izdajali dijaki ESS skupno z gimnazijo. K sodelovanju skuša pritegniti vse mlade literate Pomurja oz. vse, ki se kakor koli že bavijo z literaturo. To naj bi bilo nekako osrednje literarno glasilo mladih Prekmurcev, ki so že v preteklosti pokazali precej smisla za kaj takega, saj so že pred desetletji izdajali »Mladega Prekmurca«. Zato pozivamo vse prosvetne delavce na podeželju, ki imajo kaj smisla za to, da priporočajo mladini ta list,

posebno na nižjih gimnazijah bi lahko našel ugodna tla. Obenem prosimo vse, ki kakor koli že pišejo, da pošljejo svoje proizvode na uredništvo lista (Gimnazija M. Sobota) in rade volje jih bo uredništvo objavilo. Tudi naročila za list pošljite na uredništvo. Uredništvo se sicer zaveda, da ta list ne bo kako umetniško dovršeno glasilo, vendar nekaj pa bo le. Cena posameznega izvida je 25 din. V prvi številki bodo sodelovali literati, ki so že objavljali svoje proizvode po raznih lokalnih časopisih ali pa dijaških listih: Erjavec, Grah, Valpotič, Matiš, Horvat, Jošar, Olaj, Doma. Nekaterih teh so sodelovali na nedavnem literarnem večeru v M. Soboti.

-an.

TISINA

Šolski odbor je sprejel predlog proračuna za leto 1956. V proračunu je predvidenih 1.069.000 din. S temi sredstvi bodo vzdrževali otroški vrtec, osnovno šolo in gimnazijo. Mesečni stroški znašajo za otroke: v otroškem vrtcu 5.100 din, v osnovni šoli 2.000 din, v gimnaziji pa 2.500 din. V šoli je tudi mlečna kuhinja. Siromašni otroci dobivajo malico za 4 din.

JG

Obisk pri naprednih sadjarjih

Mnogi mislijo, da so že vse opravili s tem, če so posadili sadno drevje. Tako pa ne menijo Rituperjevi in njihovi sosede v Kušanovcih.

Po saditvi od časa do časa pregledajo vsako deblo — od tal do vrha, da bi tako ugotovili, če je skorja sveža. Zanimajo jih tudi, ali pravilno zaraščajo rane na debelu, ali se pravilno razvijajo vejice v kroni, ali se pojavljajo na drevesnih tudi škodljivci itd.

Prazna mesta v nasadu že drugo leto izpopolnjuje z novimi sadikami. Sadike pa, ki so v rasti zaostale in se ne bodo pravilno razvijale, odstranijo in na njihovo mesto posadijo najboljše vrstnice.

Že pri prvi rezi določijo osnovno obliko krone. Po njihovem mišljenju je boljša piramidna kropa. Seveda pa ne kaže zavreči kotlaste krone, če je pravilno oblikovana. Težijo za tem, da že takoj v začetku vzgojijo krepko in stabilno ogrodje krone, zato odstranjujejo odvisne veje; bolj ugodne so namreč večje razdalje med posameznimi glavnimi vejami.

Zemljo v sadovnjaku redno obdelujejo. Na zbiti zemlji sadno drevje nazaduje in peša. Vsako jesen prerijejo sadovnjak, da lahko zemlja čez zimo nabere kar največ vlage, se drobi in prezračuje, tako pa uničijo plevel in škodljivce, ki se skrivajo v zemlji. V zelo strmih legah ne orjejo zemlje, marveč jo prekopajo tik ob vsakem sadnem drevesu.

V sadovnjakih tudi sejejo, vendar le tedaj, če posevki (podkulture) ne škodujejo, marveč koristijo sadnemu drevju. Njihove izkušnje kažejo, da je škodljivo sejati žita v sadovnjakih. Okopavine (kornuza, krompir, repa itd.) sejejo ali posadijo samo v sili, ker so prepričani, da je najbolje sejati metuljnice: grašico, njivski grah, inkarnatko in lupino, ki dovajajo zemlji dušik. Določili so že tudi kolobar, v katerem so metuljnice, ki jih pa od časa do časa zaozrejo v zelenem stanju (ze-

na Goričkem

leno gnojenje). Večletnih metuljnic (lucerna) ne pridelujejo v sadovnjakih.

Vso pozornost posvečajo gnojenju sadovnjakov. Vsako tretje leto gnojijo s hlevskim gnojem (50 ton na ha), drugače pa uporabljajo umetna gnojila (200 kg dušičnih 300 kg fosfornih in 150 kg kalijevih gnojil). Na lahkih zemljah gnojijo večkrat z majhnimi količinami hlevskega gnoja, na težjih zemljah pa bolj redko in z več gnoja. Težji zemlji gnojijo v jeseni, lahki pa pozimi in zgodaj spomladi.

Sadno drevje čistijo mehanično, odstranjujejo nepotrebne veje, mahi in lišaje, strugajo skorjo z debel in jih pobelijo z apnom. Apneni belež uporabljajo za zimsko mazanje debel in škropljenje sadnega drevja. Za 100 litrov apnenega beleža za mazanje uporabijo 20 do 30 kg, za škropljenje pa okrog 10 do 15 kg gašenega apna. Menijo, da apneni belež ne učinkuje proti zajedalcem,

uniči pa mah, lišaje in trose neke- terih glivic ter delno varuje sadno drevje pred pozebo.

Odločno se borijo proti boleznim in škodljivcem na sadnem drevju. Jabolčnega zavijača uničujejo z arzenovimi pripravki (svinčeni arzenat) ali z DDT pripravki (pantakan, pepein, gesarol) dva ali tri tedne po cvetenju in avgusta proti drugemu zarodu. Odkrivajo zimska legla jajčec gobarja in jih uničujejo z rumesanim (kreozan, selinon), mažejo jih pa tudi z zmesjo katrana in petroleja. Poleti navadno škropijo s pantakanom in lindanom.

Se prav uspešno pa zatirajo ameriškega kaparja. Čez vse leto! Pozimi škropijo z rumesan-pasto, poleti pa vsaj dvakrat s pantakanom in lindanom.

V naših sadovnjakih pa lahko odkrijemo še druge škodljivce in bolezni (škrlup, listne uši, ameriški prelec, sadna gniloba, jabolčni eve-tožer, breskova kodravost), ki terjajo od nas vso pozornost in skrb.

Ing. Lado Jerše

S sobotnega »Trezinega« sejmaja v M. Soboti — kakor vedno tudi tokrat ni manjkalo lončarskih izdelkov.

O ZATIRANJU KROMPIRJEVEGA RAKA

Na parcelah, na katerih je ugotovljeno, da so okužene s krompirjevim rakom, in na parcelah, ki so do 100 metrov oddaljene od okuženih parcel (okuženo območje), je prepovedano gojiti in zasipavati (silirati) krompir kakršnekoli sorte in druge rastline iz družine razhudnikov — šest let potem, ko je bila ugotovljena okužba.

Po šestih letih smemo na parcelah gojiti samo krompir tistih sort, ki so odporne proti krompirjevemu raku kakor tudi druge rastline iz družine razhudnikov.

Na drugih parcelah v okuženem območju in na parcelah 15 km okrog okuženega območja je dovoljeno saditi le krompir tistih sort, ki so odporne proti

krompirjevemu raku.

Za odporne štejejo tiste sorte krompirja, ki so bile odbrane pod nadzorstvom Zavoda za varstvo rastlin in pa tiste sorte tujega krompirja, katerega odpornost proti krompirjevemu raku je preizkusil tak zavod.

Odpornost krompirjevih sort proti krompirjevemu raku smemo preizkušati samo na okuženem območju.

Z območja, ki je okuženo s krompirjevim rakom in z okuženega območja ne smemo odnašati krompirja (gomoljev, stebel in listja), hlevskega gnoja, komposta, seča in rastlin, na katerih so sledovi zemlje.

Ing. L. J.

TELOVADBA • ŠPORT • ŠAH

Eno točko so izpulili celjskemu „Kladivarju“

Kladivar (Celje) — Sobota 1:1 (1:1)

Zadnjo nedeljo so nogometaši Sobote gostovali v Celju in v tekmi za prvenstvo s tamkajšnjim »Kladivarjem« zabeležili neodločen rezultat. Gledalcev je bilo okrog tisoč, igrišče je bilo primerno, igra pa je vodil sodnik iz Krapine.

Za Soboto so nastopili: Cak, Đuraković, Kodila, Kološa, Babič, Norčič, Matjašec, Sečko II, Sirovina, Zelko in Sečko I.

Kladivar, ki je veljal za favorita tega srečanja, se je moral zadovoljiti z neodločenim rezultatom. Sobotani sicer niso ponovili svoje zadnje in sijajne igre, vendar pa so se odločno upirali domačinom in jim zasluženo izpulili iz rok eno točko.

V prvih trenutkih so bili nervozni eni in drugi igralci; vse je izgledalo tako, kakor da se bojijo eden drugega. Prvi napadi na vrata Kladivarja so bili zelo nevarni. Posebno Matjašec je bil zelo hiter. A vendar: žoga je večkrat zletela mimo prečke. Pošiljali so jo s polja v polje. V 12. minuti je samo malo manjkalo, pa bi Sobotani zabeležili gol; vratarja so premagali, žoga je padla pod prečko domača v svetilnice. Maščec jo je hotel poriniti z glavno v gol, pa mu je padla na teme in nju ušla čez prečko v gol-aut. Kmalu je lahko

pokazal svoje sposobnosti tudi Cak, ki je bil v nedeljo zelo razpoložen. V 25. minuti so bili gostje uspešni. Sečko II je streljal v vrata, žoga se je odbila v polje, pritekel je Matjašec in takoj potresel mrežo. V 35. minuti je Matjašec prodrl v kazenski prostor domačinov in bil pred vratarjem namerno zrušen. Očitna enajstmetrovka, ki ga je sodnik ni prisodil! Par minut pozneje je Đuraković zagrešil nepotreben prekršek nad Piklom — izven kazenskega prostora. Sobotani so bili neodločni in niso pravilno

Nafta poražena tudi v Trbovljah

»Rudar« — »Nafta« 2:0 (1:0)

Poraz lendavskih nogometašev v Trbovljah ni presenetil niti igralcev, niti ljubiteljev nogometa v lendavski okolici. Moštvo, s katerim so Lendavčani nastopili v Trbovljah, šele začelja svojo nogometno kariero, izvenzemci Stefaneca in Tereka, ki sta edina igralca od nekdanje enajstorice anov.

Pomlajena enajstorica Nafta gotovo ni igrala slabo na vročih tleh v Trbovljah, kar nam potrjuje že sam rezultat. Se več! Napadalec Nafta se celo imeli več priložnosti, da bi lahko zažigali rezultat, vendar so imeli pri streljanju na gol precej smole. Drugi del igre se je začel s precejšnjo premočjo domačinov, ki so v 52. minuti dosegli drugi gol za svojo barvo in obenem končni rezultat.

Tekma s celjskim Kladivarjem, ki bo prihodnjo nedeljo v Lendavi, bo gotovo pokazala, ali je lendavsko moštvo že prebolelo začetno krizo ali ne.

PIONIRJI:

Na domačem igrišču:
Sobota II - Beltinci 8:1

Partizan (Rače) - Sobota 0:2

Želimo še več takih poučnih izletov

Članice Kmetijske zadruge Križevci pri Ljutomeru smo obiskale več kmetijskih posestev v Pomurju. Izleta so se udeležile po tri članice iz vsake vasi. Vseh udeležencev je bilo 40. Najprej smo obiskale Državno posestvo Beltinci, kjer smo si ogledale plemenke svinje. Najbolj so nas zanimala krave. Prijazni vodič nam je povedal, da je presegla molznost nekaterih krav v letu 1954 čez 4000 l mleka. V Beltincih smo si ogledale tudi kurjo farmo in umetni valilnik. Tudi v Rakičanu smo si ogledale najprej živino, nato pa kmetijsko šolo. Tov. upravnica nam je razkazala šolske prostore. Tu moramo omeniti kuhinjo. V shrambi so nas presenetili z vkuhanim sadjem in zelenjavo, ki so jo pridne gojenke pripravile za zimo.

V Murski Soboti smo si ogledale Tovarno mlečnega prahu, kjer so nas seznanili s potekom izdelave mlečnega prahu. Pokazali so nam tudi, kako merijo masčobo mleka, kako mleko hranijo in grejejo. Medpotoma smo si ogledale tudi hlev z rodov-

niškimi biki, odkoder dobivamo seme za našo umetno osemenjevalnico v Križevcih. Živinozdravnik nam je pokazal bolne krave, ki so jih morali operirati, ker so imele žeblje med parklji ali pa so bolele za kako boleznijo. Iz Murske Sobotne smo se odpeljale v Crnce in si ogledale vzorne svinjske hleve, kjer gojijo pršutarje. Tov. Koren nam je v kratkih besedah orisal razvoj posestva. Omenil je tudi nekatere probleme, ki so jih morali premestiti v prejšnjih letih.

Iz Crncev smo se vrstile v Križevce s kopico spoznanj in nasvetov, ki jih bomo poskušale uveljaviti doma. Zahvaljujemo se vsem, ki so nam pri ogledu posameznih posestev razložili to ali ono stvar. Upamo, da bomo članice KZ v Križevcih privedle še večkrat tak poučen izlet.

Marica Frankova

Nekaj o kmetijski zadrugi v Tišini

Kmetijska zadruga v Tišini gospodari zadnje čase zelo dobro. Do 1. septembra letos je imela zadruga 1,047.000 din dobička.

V prejšnjih letih je bilo delovanje zadruga zelo zanemarjeno, posebno zato, ker so posamezni nakupovalci skrbeli samo za svoje žepce. V primerjavi s prejšnjimi leti so se zmanjšali tudi poslovni stroški zadruga. Da je kmetijska zadruga tako dobra, imajo največ zaslug predsednik, poslovodja in nakupovalec, ki gledajo na to, da je domača zadruga taka, kakršno si želijo zadrugniki.

Pri nedavnem pregledu osnovnih sredstev zadruga pa so ugotovili, da

so že leta 1951 plačali radioaparata za zadrugni dom, ki ga pa niso dobili. Po kasnejšem poizvedovanju so ugotovili, da je radioaparata v Prosenjakovcih. Tišinci želijo, da bi dobili že plačani radioaparata čimprej v svoj zadrugni dom.

G.

Vlomilci v kmetijski zadrugi

Pred kratkim je nekdo vlomil v poslovalnico Kmetijske zadruge v Kutincih.

Ze dalj časa se potepajo v okolici Vidma in Bučkovec sumljivi ljudje, ki se hočejo preživljati s krajo. Nekaj takih delomrznežev so zgrabili milicniki in jih poslali tja, kamor spadajo. Nepošteno delo klatežev lahko preprečijo tudi ljudje, ki naj ne kupujejo nobenih stvari od nepoznatih ljudi. Nekaj podobnega se je pripetilo v Moravcih, kjer je neki kmet kupil sode, za katere so kasneje ugotovili, da so ukradeni.

*

V okolici Bučkovec je letos dobro obrabil žolod, ki ga odkupuje domača kmetijska zadruga. Otroci ga pridno nabirajo. Z izkupičkom si bodo kupili knjige in zvezke. Nekateri nabirajo tudi kostanj, ki ga prav tako prodajajo zadrugi.

KRIŽEVCI NA GORIČKEM

Pred kratkim smo izvolili novi krajevni odbor. Prva naloga odbora je: urediti in posipati vaše ceste, ki so zelo slabe. Vse premalo resnosti kažejo prebivalci za elektrifikacijo vasi, čeprav se vaški odbor trudi, da bi pomagali pri tem delu vsi vaščani. Pri napeljavi elektrike nam dela največ sitnosti omrežje, ker so hiše zelo raztresene.

er

V nedeljo na soboškem igrišču

— PRAVI DERBY —

Kibicem nogometnega moštva Sobote in sploh ljubiteljem nogometne igre se obeta v nedeljo, 25. oktobra pravi užitek in veselje, kajti na igrišču NK Sobota bo zanimiva tekma med

TEKSTILCEM (Varaždin) in domačo SOBOTO.

Tekma, ki bo prav gotovo imela povsem prvenstveno obeležje, saj se bodo domačini spoprijeli z moštvom, ki trenutno vodi v mariborsko-varaždinski podzvezni ligi, se bo pričela ob 14.30 uri. Ne zamudite ugodne priložnosti, kajti lahko se nadejate, da boste priče lepemu nogometu in razburljivim dogodkom pred svetilnic obah nasprotnikov. Domači igralci pa bodo v tem težavnem srečanju še posebej potrebovali polno mero športnega bodrenja.

Maribor — Rakičan 1:1 (1:1)

V nedeljo, 16. oktobra so rakičanski nogometaši gostovali v Mariboru proti drugi garnituri istoimenskega kluba. Tokrat je našemu predstavniku v mariborski podzvezni ligi šlo bolj od rok kakor prejšnje nedeljo na domačem igrišču, na katerem so klonili proti Polčanu z rezultatom 2:0.

Tekma je bila tipično prvenstvena: oba moštva sta se trudila, da bi si priborili obe točki. Mariborčani so imeli v prvem polčasu rahlo premoč, kar pa se v drugem polčasu ni več ponovilo. Stevilne ugodne priložnosti za gol na obeh straneh so propadle zaradi nespretnih napadalcev in odličnega vratarja gostov Režonje, ki je branil z vso požrtvovalnostjo. Poleg njega se

je pri gostih odlikoval tudi branilec Bol-kovič, ki je spretno odbijal napade domače enajstorice, ki se je bila okrepila z igralci prvega moštva (znana mariborska nogometna tafa Tomac in Brajninger).

Vodstvo so domačini dosegli v prvi minuti po krivdi obrambe gostov in Brajninger je dal vodilni gol iz neposredne bližine. Rezultat je iz enajstmetrovke izenačil Horvat v 30. minuti prvega polčasa. S.

Lendavski šahis Stefan Toplak je zadnjo nedeljo odigral simultanko proti dijakom nižje gimnazije. Zmagal je z rezultatom 14:1.

Še nekaj o umetnih gnojilih

Iz poročil Kmetijske zbornice Slovenije posnemamo, da so zagotovljene zadostne količine umetnih gnojil — apnenčevega amonijevega solitra (nitromonkal), kalijeve soli, Thomasove žlindre, superfosfata, apnenega dušika, nitrofoskala — za jesensko setev.

Ne bo odveč, če se seznanimo z lastnostmi posameznih gnojil.

Nitromonkal (apnenčev amonijev soliter) vsebuje poleg dušika še apno. V postev pride za vse naše zemlje, posebno za kisle. Lahko ga trosimo tudi takrat, ko rastlina že rase.

Kalijevo sol lahko trosimo vsem rastlinam. Največ ga potrebujejo gomoljnice in korenovke (krompir, krmna pesa, korenje) in detelje. Hvalježno so zanj tudi druge rastline. Obenem s fosfatnimi gnojili je kalijevo gnojilo — kalijeva sol — za osnovno gnojenje vsem rastlinam. Sele takrat, ko ima zemlja dovolj fosforja in kalija, se dobro izplača tudi gnojenje z dušikom.

Thomasova žindra vsebuje fosforno kislino in apno; uporabljamo jo na zakisanih zemljah, predvsem za večletne rastline, na travnikih in pašnikih, sadovnjakih, vinogradih, za detelje in sploh večletne krmne rastline na njivah ter za hmeljnike. Z njo z uspehom gnojimo tudi vsem ostalim rastlinam.

Superfosfat vsebuje lahkopojljivo fosforno kislino. Uporabljamo ga na dobrih zemljah, ki niso potrebne apnenja.

Apneni dušik deluje počasi; trosimo ga spomladi 14 dni, poleti pa vsaj 10 dni pred setvijo, ker bi sicer škodoval mladim rastlinam ali semenu. Apneni dušik lahko uporabljamo obenem tudi za zatiranje plevela in razkuževanje zemlje, za uničevanje škodljivcev (rdeči pajek).

Nitrofoskal kot mešano gnojilo vsebuje apneni dušik, superfosfat in kalijevo sol, t. j. vse tri najpotrebnejše hranilne snovi za rastline.

Kdor ne ve, koliko posameznih gnojil (dušikovih, fosfatnih in kalijevih) naj trosi določenim posevkom, stori najbolje, če gnoji z Nitrofoskalom (400 do 500 kg na ha).

Ing. Lado Jerše

RANKOVCI

Novo izvoljeni krajevni odbor je na prvi seji izvolil za predsednika odbora naprednega kmetovalca Stefana Vučkica. Člani odbora so sklenili, da bodo pregledali poslovanje v kmetijski zadrugi in naredili obračun za napeljavo elektrike. JG

Pomurski vestnik — Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: M. Sobota, Trubarjeva 3/II. — Telefon 1-38 — Uprava in oglašni oddelki: Murska Sobotica, Kočljeva ulica 7 — Tel. 55 — Naročnina: četrtletna 109, polletna 209, celoletna 400 dinarjev — Tekoči račun pri Narodni banki 641-T-608 v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Nekaj o „Partizanu“ v Veržeu

Okrajna gasilska zveza Murska Sobota

KINO

Tedenski koledar

TVD »Partizan« v Veržeu je med najboljimi telesno-vzgojnimi društvi v Pomurju. Posamezni oddelki so pridno vadili tudi v poletnih mesecih. Redne vaje so omogočile veržejkim telovadcem, da bodo lahko priredili samostojno akademijo. Obiskovalce bodo presenetili mladinci in mladinke s preskoki in z vajami na orodju. Ni še mimo ta akademija in že mislijo delavni člani na drugo, ki bo 29. novembra. Ob tej priložnosti bodo pohvalili najboljše člane. Pri svojem delu imajo tudi težave. Te-

lovačnica je v zelo slabem stanju. Podi, ostrešje, okna in drugo, za vse to bi bilo treba najmanj 100.000 din. Tudi orodje je primitivno, z lastnimi sredstvi pa si boljšega ne morejo omisliti.

Dobro bi bilo, če bi jim pomagal Obč.LO v Ljutomeru in zagotovil društvu vsaj najnujnejša sredstva.

Tone Žnidarič

Z UČITELJI SO TEKMOVALI

Pionirji IV. razr. nižje gimnazije v Črensovcih so tekmovali s svojimi učitelji v odbojki. Na igrišču se je zbralo čez 100 gledalcev-dijakov. Zmagali so učitelji z rezultatom 2:1. Zmaga učiteljev ne bi bila tako lahka, če bi sodnik sodil pravično.

B. M.

MALI OGLASI

LEPO POSESTVO — 4 ha zemlje, krasna lega ob cesti Ljutomer—Ormož, nova zidana in opeko krita hiša, 65 arov vinograde, čez 2 ha njiv, sadonosnik s 120 drevesi in gozdom — prodam ali dam v najem iz polovine. — Naslov dobite pri Francu M., Lendava, Partizanska 112-18.

CEVLJARSKEGA POMOCNIKA zaposlimo Preskrba zagotovljena. Plača po dogovoru. — Ivan Bedić, čevljarški mojster, M. Sobota.

16. OKTOBRA SEM IZGUBILA na cesti Mačkovec—Martjanci žensko torbico z denarjem in osebno izkaznico št. 0112122. Najditelja naprošam, naj mi vrne vsaj osebno izkaznico na naslov uprave lista.

HISO S PEKARNO in velikim vrtom prodam na dražbi v nedeljo, 30. oktobra. Poizvedbe: Časopisni kiosk, M. Sobota.

DRAŽBENI OKLIC

29. novembra 1955 ob 9. uri bo pri podpisnem sodišču (soba št. 21) dražba nepremičnin — zemljiška knjiga Moravci: 3/4 vl. št. 50 in 162, 3/8 vl. št. 533, 1/4 vl. št. 569 in 1/2 vl. št. 645, 651, 655 in 658.

Cenilna vrednost 106.220 din.

Najmanjši ponudek 70.812 din.

Varščina 10.700 din.

Vsakdo, ki ima na nepremičnini pravico, zaradi katere bi dražba ne bila dopustna, naj svojo pravico prijavi sodišču najdalj na dražbenem naroku, še preden se začne dražba, ker sicer te pravice glede omenjenih nepremičnin ne bo mogoče več uveljaviti na škodo poštenega kupca.

V ostalem opozarjamo na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v M. Soboti, 4. oktobra 1955.

DRAŽBENI OKLIC

25. novembra 1955 ob 8. uri bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 21 dražba nepremičnine — zemljiška knjiga Grad: 1/8 vl. št. 456.

Cenilna vrednost 41.075 din.

Najmanjši ponudek 42.000 din.

Varščine 4.200 din.

Vsakdo, ki ima na nepremičnini pravico, zaradi katere bi dražba ne bila dopustna, naj prijavi svojo pravico sodišču najdalj na dražbenem naroku, še preden se začne dražba, ker sicer te pravice glede omenjenih nepremičnin ne bo mogoče uveljaviti na škodo poštenega kupca.

V ostalem opozarjamo na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v M. Soboti, 30. septembra 1955.

obvešča:

Pozivamo vsa PGD, da pošiljajo vsake 14 dni poročilo o prodaji srečk gasilske loterije. Poročilo naj vsebuje število prodanih srečk in nakazani znesek.

PGD Dankovci bo 30. oktobra slovesno sprejelo motoriko.

Kljub stalnim opozorilom še nismo dobili poročil o reviziji finančnega in materialnega poslovanja nekaterih društev, zato ponovno opozarjamo vsa PGD, ki še niso poslala omenjenega poročila, da to storijo po navodilih GZ LRS, bilten št. 6 in 8. Omenjena poročila naj pošljejo do 25. oktobra. Pri društvih, ki nam do tega roka ne bodo poslala zahtevanega poročila, bomo naredili pregled sami na njihove stroške.

Vabimo vsa PGD, da naročijo gasilske koledarčke za leto 1956. O številu naročnikov naj nemudoma poročajo OGZ.

CLANI, GASILSKA DRUŠTVA, OBCINSKE GASILSKE ZVEZE!

Kupujte in razpečavajte med prebivalci srečke gasilske loterije. Srečka stane 50 din. Največji dobitki so: 500.000, 200.000, 100.000, 50.000, 20.000 din. Razen tega je še več manjših dobitkov. Zrebanje bo 4. decembra 1955. S sodelovanjem pri gasilski loteriji boste prispevali svoj delež k uspešni izvedbi velikega gasilskega festivala, ki bo prihodnje leto v Mariboru.

Iz pisarne OGZ

RAZPRODAJA

raznega gradbenega materiala, gradbenega orodja in ostalega drobnega inventarja bo vsak dan od 3. do 15. novembra 1955 v našem skladišču — Ljutomer, Prešernova 40.

Prodajamo tudi razne nadomestne dele za avtomobile in nerazdeljena osnovna sredstva. Za osnovna sredstva pridejo v poštev kot kupci samo podjetja in ustanove socialističnega sektorja.

Splošno gradbeno podjetje Likvidacijska uprava Ljutomer

Drobna izpred kina

Bilo je pred kratkim. Namenili smo se v kino. Kupili smo karte. Ker je bilo do predstave še nekaj časa, smo šli v park. Ko je zvonilo, smo hoteli v dvorano skozi vrata, ki so obrnjena proti parku. Tovariši, ki tam pregleduje karte, nam je zavrnili, češ da je tukaj izhod.

Ko smo že sedeli v kino-dvorani, smo razmišljali, zakaj ni nad vrati označen niti vhod niti izhod. Tako bi obiskovalci kinopredstav lahko brez motnje hodili pri prvih vratih v dvorano. Pa še eno! Nekoč niso hoteli dati reklame pri blagajni. Sedaj pa jo vsiljujejo vsakemu, če jo želi ali ne. Blagajničarka se navadno izgovarja da nima drobiža. Reklama stane 5 din in bi bilo prav, da bi službujoča vprašala vsakega obiskovalca, če želi reklamo.

KDO IMA PRAV?

Pod tem naslovom je pisec A. H. objavil članek v Pomurskem vestniku. V njem ugotavlja pravilnost daljave (v kilometraži) okrajne ceste od cestnega križišča Beltinci—Gančani do vasi Gornja Bistrica. Zaradi pravilnega razumevanja omenjene zadeve, dajemo k temu naslednje pojasnilo.

Resnica je, da sta oba kazipota postavljena na enem križišču in izkazujeta različno daljavo te ceste. Razlika, prikazana v kilometraži med navedenima kazipotoma, je zaradi tega, ker kaže kazipot republiške uprave za ceste daljavo od navedenega križišča v Beltincih do križišča cest pred naseljem Gornja Bistrica, kjer se križajo ceste: Gornja Bistrica—Lipa, Dolnja Bistrica—Dokležovje. Postavljeni kazipot Uprave za ceste pri OLO M. Sobota pa izkazuje daljavo te ceste od navedenega križišča v Beltincih do naselja Gor. Bistrica, kot je to navedeno na kazipotu. Razlika v daljavi od cestnega križišča pred naseljem Gor. Bistrica pa do naselja samega je 1 km.

Toliko v pojasnilo piscu gornjega članka in vsem prizadetim potnikom.

Uprava za ceste M. Sobota

Širite Pomurski vestnik

NAJDENA DVOKOLESA

10. oktobra 1955 je bilo najdeno v uti na nogometnem igrišču v Ljutomeru žensko dvokolo znamke »Anker-Werke«, tov. št. 173643, črne barve, brez zvonca in dinama, brez sprednje zavore, že precej rabljeno, sedež usnjen in nov, sive barve, sprednji plašč zelene, zadnji pa črne barve.

12. septembra 1955 je bilo najdeno na travniku med jelšami pri Lukavcih moško dvokolo, brez znamke in številke, črne barve, že precej v slabem stanju.

Lastnika obeh koles naj se javita v naši pisarni, soba št. 12-II.

Iz pisarne Tajništva za notranje zadeve pri OLO Murska Sobota.

BILANCA					
»AVTO-REMONT« DELAVNICE, RADGONA					
na dan 31. decembra 1954					
AKTIVA		PASIVA			
Zap. št.	NAZIV POSTAVKE	Znesek (v 000 din.)	Zap. št.	NAZIV POSTAVKE	Znesek (v 000 din.)
A. Osnovna in izločena sredstva			A. Viri osnovnih in izloč. sredstev		
1.	Osnovna sredstva	2.479.—	1.	Sklad osnovnih sredstev	2.229.—
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni kredit za dovršene investicije	250.—
3.	Izločena sredstva in druga inv. sredstva	171.—	3.	Razni skladi	166.—
B. Obratna sredstva			B. Viri obratnih sredstev		
4.	Denarna sredstva	110.—	4.	Banka — kredit za obratna sredstva	800.—
5.	Surovine in material	774.—	7.	Angažirani del lastnih skladov	—
6.	Proizvodnja	—	8.	Pasivne časovne razmejitve	—
7.	Gotovi izdelki in blago	—			
8.	Aktivne časovne razmejitve	33.—			
C. Sredstva v obrač. in ostala aktiva			C. Viri sredstev v obračunu in ostala pasiva		
9.	Kupci in ostale terjatve	730.—	9.	Dobavitelji in ostale obveznosti	844.—
10.	Ostala aktiva	10.—	10.	Ostala pasiva	18.—
D. Finančni uspeh			D. Finančni uspeh		
11.	Razdeljeni dobiček	—	11.	Dobiček	—
12.	Izguba	—	12.	Kritje izgube	—
Skupaj		4.307.—	Skupaj		4.307.—
Vodja knjigovodstva: Černe Darinka			Preds. upr. odbora: Gaberc Milan		
			Direktor podjetja: Kočar Drago		

BILANCA					
»Avto-remont« trgovine, Radgona					
na dan 31. decembra 1954					
AKTIVA		PASIVA			
Štev.	Naziv postavke	Znesek v 000 din.	Štev.	Naziv postavke	Znesek v 000 din.
A. Osn. in izloč. sredstva			A. Viri osnovnih in izločenih sredstev		
1.	Osnovna sredstva	—	1.	Sklad osnovnih sredstev	—
2.	Investicije v teku	—	2.	Dolgoročni kredit za dokončane investicije	—
3.	Izločena sredstva in druga investicijska sredstva	15	3.	Razni skladi	75
B. Obratna sredstva			B. Viri obratnih sredstev		
4.	Denarna sredstva	309	4.	Dolgoročni kredit za fin. investicij	—
5.	Surovine in material	2.439	5.	Ostali viri finans. investicij	—
6.	Proizvodnja	—			
7.	Gotovi izdelki in blago	—	6.	Banka - kredit za obr. sred.	2.580
8.	Aktivne čas. razmejitve	3	7.	Angaž. del lastnih skladov	—
C. Sredstva v obračunu in ostala aktiva			8.	Pasivne čas. razmejitve	—
9.	Kupci in ostale terjatve	1.021	C. Viri sredstev v obračunu in ostala pasiva		
10.	Ostala aktiva	—	9.	Dobavitelji in ostale obv.	1.151
D. Finančni uspeh			10.	Ostala pasiva	3
11.	Razdeljeni dobiček	—	D. Finančni uspeh		
12.	Izguba	—	11.	Dobiček	—
Skupaj		3.787	Skupaj		3.787
Vodja knjigovodstva: Černe Darinka			Preds. upr. odb.: Gaberc Drago		
			Direktor podjetja: Kočar Drago		

s prijetne poti po naši državi

Počitniška zveza Slovenije je letos že drugič organizirala krožno potovanje po Jugoslaviji. Letos smo se zanj odločili tudi soboški maturantje. Bilo pa nas je samo štirinajst, zato smo se pridružili celjski skupini.

V ponedeljek, 18. julija smo se odpeljali z brzovlakom iz Celja proti Beogradu. Na dolgi progi smo videli nepregledna polja kornje in pšenice, znane hrastove gozdove, tu pa tam tudi Cesto bratstva in enotnosti. V beograjski tekstilni šoli smo odložili prtljago in se malce odpohili. Potem smo si ogledali znamenitosti Beograda.

Najprej smo šli v savsko pristanišče, nato na Kalemegdan. To močno staro obzidje je nekoč varovalo cestne in rečne prometne zveze med vzhodnimi in zahodnimi državami. Sedaj je tu lep park. Ohranjena je še kula Nebojša, posebno pa smo občudovali Muzej NOB. Zanimivi so tudi rimski vodnjak, grof Mustafa paše in trdnjavska vrata.

19. julija smo se odpeljali na Avalo, kjer stoji krasen Meštrovičev spomenik Neznanemu vojak. Tu smo videli tudi vence tujih visokih gostov: U Nujev, Nehrujev, ruske delegacije in drugih. Avala je oddaljena od Beograda kakih 15 km. Tega dne smo si ogledali tudi zgradbo in sejne dvorane Zvezne ljudske skupščine. Terazije in Košutnjak. Zvečer smo se vkrcali na rečni parnik »Beograd« in odpeljali po Donavi proti Djerdapu. Ponoči smo pluli mimo Smedereva in Deliblatske peščare, zgodaj zjutraj pa smo zapljuli v Mali Djerdap, kjer se Donava zoži na nekaj sto metrov. Pri Donjem Milanovcu smo zapljuli v Kazan, nato pa v veliki Djerdap, kjer je Donava najozja (200 m). 20. julija smo pripluli do Prahova. Tu smo se tudi prvič kopali v Donavi.

Potovali smo dalje do Zajčarja. Pokrajina okrog tega mesta je znana po svoji rodovitnosti in po Timočki buni iz leta 1885. Iz Zajčarja smo se odpeljali po ozko- tirni železnici do svetovnoznane Bora. Tu smo si ogledali rudnik bakra (največji v Evropi in tretji na svetu), topilnice in elektrolizo. Iz Bora smo se odpeljali nazaj v Zajčar, od tam pa v Niš, kjer smo morali prespati pod zelenimi drevesi v mestnem parku. Niš leži na zelo važni prometni legi. Steje približno 50.000 prebivalcev. Tu se odcepi proga Pariz—Carigrad na Solun. Niš se je pod Rimljani imenoval Naissus. 2. julija zjutraj smo si ogledali Niško banjo. Posebno pozornost nam je zbudila Čele Kula, kjer so Turki vzdali okrog 8000 glav Sindjeličevih vojakov iz prve srbske vstaje (1804). Popoldne smo se odpeljali ob Južni Moravi skozi Leskovec in Vranje v Makedonijo.

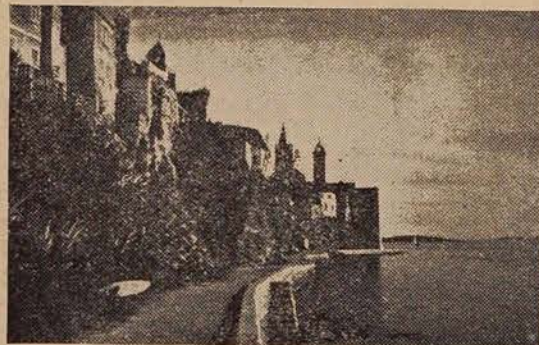
Skoplje je bilo nekoč prestolnica Dušanovega cesarstva, sedaj pa je glavno mesto Makedonije. Vardar ga loči v dva dela: v moderni evropski in stari turški del mesta. Zadnji del hrani največ znamenitosti. Tu so lepi muzeji. Cerkev sv. Spasa je bila zgrajena po velikem požaru leta 1659. V njej je krasen in dragocen 10 m dolg in 6 m visok ikonostas, delo bratov Marka in Makarija Erčkovskih iz Galičnika. Cerkev hrani tudi ostanke makedonskega junaka v ilindenski vstaji leta 1903 — Goce Delčeva. Bili smo tudi v notranjosti Muratove džamije, ki je bila zgrajena v 15. stoletju. Dalje smo si ogledali še zgodovinski muzej, Umetniško galerijo in Narodni muzej, ki ima bogato zbirko narodnih noš. Železniška postaja v Skoplju pa je ena izmed najlepših v Evropi.

Drugo jutro, 24. julija smo se z vlakom odpeljali v Bitolj, od tu pa z avtobusom do Prespanskega jezera, nato pa skozi prav romantične kraje do Ohridskega jezera.

Ohrid je eno najstarejših balkanskih mest. Tu je bilo žarišče starocerkvene slovanščine. Tu so delovali učenci Cirila in Metoda: Kliment, Naum in drugi. Sedaj je

Rudi Jaušovec

Ohrid eno izmed najlepših jugoslovanskih letovišč. Samo jezero zavzema 350 kv. km površine in ima 605 m nadmorske višine. Najgloblja točka je bila izmerjena v globini 268 m. V Ohridu smo si ogledali najstarejše kulturne spomenike. Cerkev sv. Sofije spada med najvažnejše ohranjene spomenike Ohrida. Zgrajena je bila v začetku XI. stoletja. V XVI. stoletju so jo Turki spremenili v džamijo. Freske so bile pri prezidavi prepleskane. Zato so se ohranile še do danes; saj so jih začeli odkrivati že leta 1949. Dalje smo si ogledali cerkev sv. Klimenta, v kateri so pravtako ohranjene

S poti po Jadranu — Rab

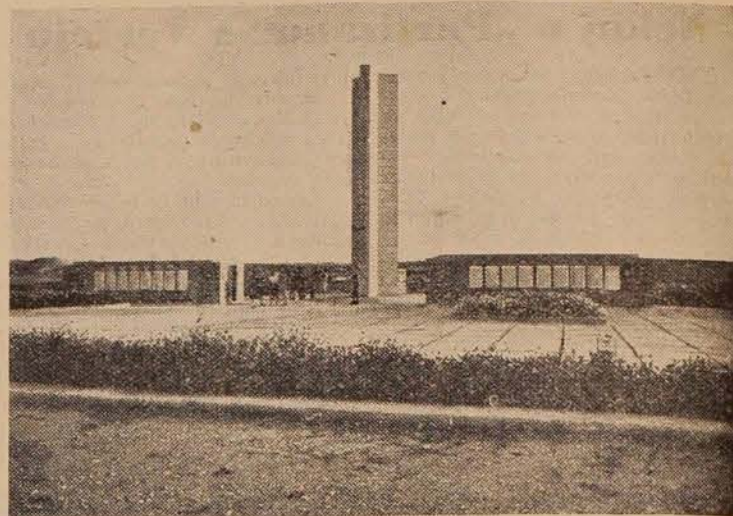
čudovite freske. Naslednji dan smo se s parnikom odpeljali v 50 km oddaljeni samostan sv. Nauma, nekaj metrov od albanske meje. Nazajgrede smo se ustavili še pri lepo urejenem sindikalnem domu. V Ohridu gradijo najlepší hotel na Balkanu.

26. julija smo se odpeljali v Strugo, kjer smo videli lep prirodoslovni muzej. Dalje smo se peljali po ozki dolini Crnega Drima v dolino Radike, kjer stoji samostan sv. Jovana Bigorskega. Tu smo videli čudovite duboreze. Nato smo se spustili po krasnih serpentinah mimo Gostivarja in Tetova v Skoplje.

27. julija smo se odpeljali z vlakom skozi Kosovo in Metohijo v Peč. Do Reke je bila to naša zadnja pot z vlakom. Peč je tipično turško mesto, saj ima na primer ob eni ulici kar enajst džamij. Blizu mesta je samostan Visoki Dečani, na zahodu pa je stara pečka patriarhija, katero smo si tudi ogledali naslednje jutro. Z avtobusom smo se odpeljali v Crno goro — skozi Andrijevico in Titograd v Cetinje. Vožili smo se od 8. do 22. ure po krasnih črnogorskih serpentinah. Med potjo smo se ustavili v Rijeki Crnojević, kjer je najstarejša tiskarna na Balkanu.

V Cetinju smo si ogledali Njegošev dvorec, etnografski muzej, Njegošev muzej in grobnico Hipolita. Popoldne pa smo se odpeljali na Lovćen, kjer je pokopan črnogorski genij P. P. Njegoš, avtor Gorskega venca. Od tu je krasen pogled na Skadarsko jezero in Boko Kotorsko.

Na naše lepo Jadransko morje smo se pripeljali 29. julija. Med potjo smo se ustavili tudi v Njegoševi rojstni hiši. V Boki Kotorski smo si ogledali Pomorski muzej, katedralo itd. 30. julija smo se odpeljali z našo najnovejšo ladjo »Maribor« v Dubrovnik, največje jugoslovansko turistično mesto. Na vsakem koraku srečaš Nemce, Angleže, Francoze in druge tujce. Tu smo ostali dva dni. Ogledali smo si Kneževu palačo in v njej muzej, Anofrijev vodnjak, razne cerkve in dominikanski samostan, v katerem imajo veliko knjižnico (45.000 knjig). Knjižnice pa ženske niso mogle videti. Bili smo tudi na dubrovniškem obzidju. 3. avgusta smo se z ladjo »Dalmacija« odpeljali v Split. Tudi v tem mestu smo ostali dva dni. V Dubrovniku smo imeli najlepše prenočišče, v Splitu pa najboljšo hrano na vsej poti. Split je staro dalmatinsko mesto, posebno znano po Dioklecianovi palači. Pred stolnico je krasen peristil, okrašen z marmornatimi stebri iz Egipta. Tudi notranost je lepa. Z zvornika je krasen razgled po mestu. Bili smo še na Marjanu, s katerega vidiš ves Ka-

Kumanovo — Spomenik padlim borcem

Zanimivosti iz kmetijstva

Po najnovejših podatkih so leta 1954 pridelali na Kitajskem čez 50 milijonov ton riža. I.R. Kitajska je potemtakem največji pridelovalec riža na svetu.

Število kmečkih prebivalcev na svetu občutno nazaduje. Pred drugo svetovno vojno je bilo namreč na svetu 62 odst. vseh prebivalcev kmetijcev, letos pa je to število za 3 odst. manjše.

Na selekcijski postaji v Tbilisiju (Gruzija, SZ) so pred nedavnim

vzgojili tri nove vrste kornje. Tako imenovana gruzinska vrsta kornje je visoka 3 metre, ima debelejšo steblo od navadne kornje in tudi obilnejše storže.

Po najnovejših podatkih Organizacije za kmetijstvo in preskrbo (FAO) stalno narašča molznost krav na svetu. Letno namreč namolzejo na svetu 240 milijonov ton mleka. V Evropi namolzejo približno polovico te količine mleka, največ mleka pa namolzejo v Franciji (okrog 19 milijonov ton).

Ali ga poznate?

»Halo... Tu centrala Naftel! Zelite?«

Če hočete govoriti s kom v podjetju Proizvodnja nafte v Lendavi, potem boste najprej zaslišali glas telefonista Vinca, ki je zelo spretel pri opravljanju svojega posla, saj je v tej službi že sedem let. Pred leti je bil telefonist na sedežu bivšega lendavskega okraja. V okolici Lendave ga kličejo Vinci, doma v Bogojini pa mu pravijo Česarov Vinček.

Naš znanec je aktiven tudi na kulturno-prospetnem področju. V Bogojini je pridno deloval že v bioši Jugoslaviji, sedaj pa je aktiven član tamburaškega in pevškega zbora lendavske Spobode. Svojčas je bil tudi dober telovadec, kakor mi je sam zaupal.

Vince je star 58 let in je visok samo 126 cm. Vedno je nasmijan, zato ga imajo vsi radi. In še nekaj: pravo gotovo je med najmanjšimi Prekmurci!

TUDI MOGOČE

»Ste že slišali, da je sosedov Pišta znorel od veselja, skočil iz tretjega nadstropja in se ubil...?«

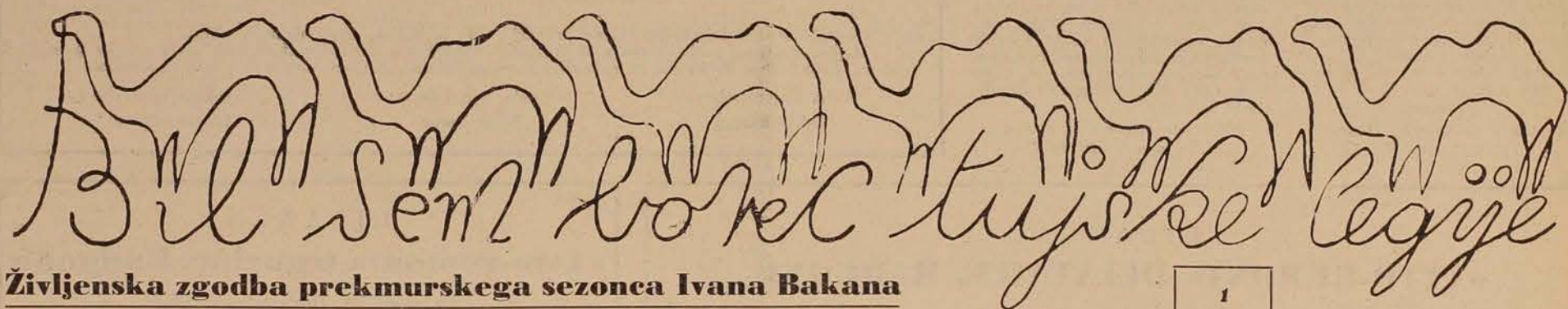
»Sta se z ženo skregala?«

»Ne, dobil je odločbo za stanovanje.«

Dva potnika v plaku se prepirata, kateri od njiju se je vozil s hitrejšim vlakom.

»Prvi pravi: »Vlak je vozil s tako naglico, da sem videl skozi okno telefonske drogove kot plot.«

Pa pravi drugi: »To ni nič. Jaz sem se vozil z vlakom od Ormoža proti M. Soboti. Vlak je drpel mimo vode in krompirjevih njiv s tako peklenko naglico, da sem videl skozi okno krompirjev gulaž.«

Življenska zgodba prekmurskega sezonea Ivana Bakana

1. Na sezonsko delo

Francija je bilo edino upanje naše trinajstčlanske družine. Pomenila je novo hišo in nekaj več postati zemlje. Ker sem bil med svojimi desetimi sestrami in brati najstarejši, sem po triletnem pastirjevanju 1934. leta kot sedemnajstletni fant skoraj vsak drug dan peš premerjal pot od Dokležovja do soboške borze dela. Pa vse zaman. Na borzi se niso zmenili za moje prošnje. Kar venomer so me osorno odslavljali z besedami: Nimamo mesta!

»Boš pač šel naprej služiti« — je slabe volje odločil oče, ko sva nekoč temeljito pretehtala moj položaj.

Pogodil sem se za hlapca k Jurkovičevim v Turjance. Delal sem mnogo. Ker pa sva se z gospodarjem sinom prav dobro razumela, sem bil kar zadovoljen. »Mladi« me ni smatral za hlapca. Rad je kramljal z mano in tudi za obleko mi je dajal naskrivaj iz svojega. To je bila zame tudi vsa sreča, zakaj ko sem prvega vtaknil v žep kak stotak, se je že pojavil na kolesu oče in mi ga odnesel. Iz dveh oralov zemlje in očetovega prekupčevalskega zaslužka doma resda niso mogli kaj prida živeti. Zategadelj mi je bilo tudi težko, ko sem 1938. leta moral k vojakom v Niš. Komaj sem čakal, da bi minilo tistih osemnajst mesecev, pa so mi znanameček odslužitev vojaškega roka še podaljšali za mesec dni.

Novembra 1939. leta sem se le srečno vrnil od vojakov s prvimi vestmi o vojni in s trdnim sklepom, da bom spet poskusil s Francijo. Iz Dokležovja je imela že skoraj vsaka druga hiša koga tam. Zato sem zimo tudi prebil doma in mnogo razmišljal o tem, kako bi se enkrat že dokopal te Francije...

Komaj je na obmurskih njivah in travnikih začel kopneti sneg, komaj je bil mimo fašenič, že sem se znova odpravil po dokležovski cesti proti Soboti. Topot nisem hodil zastoj.

Lahko sem stopil kar v pisarno borze in povedal svojo željo. Rekli so mi, naj počakam v veži. Ko je kmalu potem nekdo skozi pisarniška vrata zaklical moje ime, sem se zdrnil. Kri mi je udarila v glavo in prvi mah sem bil ves zmeden. Torej mi je le uspelo — sem se veselil sam pri sebi.

Dva dni kasneje — bil je to prijeten, sončen marčni dan — sem bil nared. Omotičen od domače šmarnice sem obstal s šibnatim kovčkom med vrati na ulico. Mati je pritajeno ihtela in si zakrivala obraz s predpasnikom, ostali domači so se nekam s povešenimi očmi motali okrog mene, meni pa ni privrela nobena solza na oči. Nič takega se ni zgodilo. Mlad in zdrav sem odhajal v deželo, ki naj bi nas rešila revščine, ki naj bi nam dala novo streho nad glavo in malce, vsaj malce podaljšala brazde naših njiv.

Sam sem se znašel na cesti. Nekaj časa so me spremljali zvedavi pogledi iz oken in plotov, tu in tam sem se komu pokimal v slovo, potem pa sem zadel kovček na ramo in se urno zgubil proti Bakovcem. Na soboški postaji se nas ni zbralo toliko kot po navadi, ko je odhajal transport. Tudi poznali se nismo kdo ve kaj, zakaj večina sezoncev je bila z Goričkega. Pesem in zategli, hripavi vriski so se osameli zlivali z glasovi harmonike in enakomernim sopihanjem lokomotive. Zavihtel sem se v nabito poln vagon in kar tja v en dan potegnili z nekom, ki je začel:

Ti boš paj doma ostala...

Ko se je naš vlak zaustavil pred dokležovsko postajno utico, je bilo pesmi in razpoloženja konec. Zamisljeno sem se sprehajal s pogledom od vaškega zvornika proti Muri in logom ob njej. Enkrat, dvakrat sem se ozrl tudi v smeri proti Soboti, kot da bi hotel izmeriti razdaljo.

Bil je 15. marec 1940. leta. Teden dni pozneje se je po isti poti podal v obljubljeni deželo tudi moj mlajši brat. Bila sva poslednja Dokležovčana, ki sva se pred vojno hitro odpravila v svet.

(Dalje prihodajče)